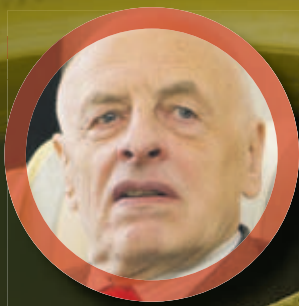

Mats Traadi õndsusele pürgimise lugu

Ligemale pool sajandit eesti kirjan-
dusilma mõjutanud Mats Traadi
enam kui 30 aasta jooksul ilmu-
nud jõgiromaan „Minge üles mä-
gedele” on jõudnud viimase,
12. jaoni. Koguteose 4. köide
„Õelate lamp” lõpetab Palanumäe
lood, kus lihtinimeste lootused ja
hirmud, kumu ja tõelus, mis Teise
maailmasõja aegset Eestit valitse-
sid, on edasi antud suurepärase
ajastutaju ja inimesetundmisega.
Vt lk 12

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 1 (46)

18. veebruar 2010

arvamus

Selgusid noorte- romaani konkursi tulemused

Äsja lõppes kirjastuse Tänapäev ja
Eesti Lastekirjanduse Keskuse noor-
teromaani konkurss, mis toimus juba
viieks korda. Võistlusele saabus 34
tööd, mida oli üle kolme korda roh-
kem kui 2008. aasta võistlusel. Kirjas-
tuse ja lastekirjanduse keskuse tööta-
jatest koosnev žürii arvas, et seekord-
ne konkurss oli tasemelt selgelt üks
tugevamaid. Žürii otsustas välja anda
neli auhinnalist kohta ja lisaks ära
märkida neli tööd.

Esikoha ja 25 000-kroonise pree-
mia pälvis Reeli Reinaus käsikirjaga
„Must vares”, mis räägib rassismi-
probleemist koolis. Teine koht läks
Ketlin Priilinnale käsikirja „Sefiirist
loss” eest, mille üks põhiteemasid on
homoseksuaalsus. Mõlemad autorid
on avaldanud juba mitmeid raama-
tuid. Kolmandaid kohti otsustati välja
anda kaks, Marianne Harju tööle
„Talvehullus” ja Kristel Kriisa käsikirja-
le „Neetud”. Kokku 60 000-kroonise
auhinnafondi osas toetas konkurssi
Eesti Kultuurkapital.

Lisaks neile märgiti ära neli tööd:
Margit Sarapiku „Vaarao leidmine”,
Heli Künnapase „Lõpupidu”, Ene Sepa
„Minevikuta mälestused” ning Mai
Raeti „Surnud liblikad”. Ka need tööd
on plaanis avaldada.

Väga palju osales uusi tegijaid,
kelle tööde puhul on ilmselt tegu
kirjandusliku debüüdiga. Võrreldes
eelmistele konkurssidega on teemade
ring ja ka keelekasutus muutunud
kaasaegsemaks, natuke vähe oli
huumorit. Enamik autoreid on endiselt
naised, nagu kirjanduskonkurssidel
ikka. Töid tuli üle Eesti, näiteks au-
hinnatud ja äramärgitud tööde autori-
te seas on inimesi peale Tallinna ja
Tartu ka Pärnumaalt, Saaremaalt,
Raplast jt paikadest. Peamised märk-
sõnad olid eneseotsing, suhted
vanemate ja koolikaaslastega, kuid
ka üksjagu kuritegevust ning seekord
mainiti väga sageli liiklusõnnetusi.

Varasematel võistlustel on esikoha
pälvinud näiteks Aidi Vallik, Helga
Nõu, Diana Leesalu, Kristiina Kurema
ja Birk Rohelend. Nende võistluste tu-
lemusena on Tänapäevalt praeguseks
ilmunud umbes 20 noorteraamatut.

TAUNO VAHTER
Kirjastuse Tänapäev
peatoimetaja

Raamatukoguhoidja, kes üritust läbi viib, peab oskama teha seda atraktiivselt – kaasama raamatule lisaks filmi, muusika, kunsti-
teosed. Ja tore on, kui raamatukoguhoidja suudab olla vahetu ja oma jutu sisse põimida nalju ning teravmeelseid küsimusi.

Meretagune vilgas lugemisaasta

LIILIA VIRVES
Saare Maakonna Keskraamatukogu
lasteosakonna juhataja

Käesolev aasta Saare Maakonna
Keskraamatukogus algab uute
ootuste, tegemiste ja kohtumis-
tega. On lugemisaasta, on Nukitsa kon-
kurss, on palju tähtpäevi, mida tahame
tähistada koos raamatu ja lugejaga.

Meie raamatukogu üks tähtsamaid
ja huvitavamaid tööloike on tegevused
lastele ja koos lastega. Saadame kooli-
dele oma tegevuskava ja kutsume osa
saama pakutavast. Kaks korda aastas
kutsume lastekirjanikke esinema ja
teist nii palju ka täiskasvanud lugeja
tarvis. Need kohtumised on põnevad ja
kuulama tullakse hea meelega. Lapsed
on alati esitama teravmeelseid ja ka nal-
jakaid küsimusi.

Lapsed ihkavad põnevust

Lastele pakutav peab neid köitma, sest
laps on aus, ta näitab kohe välja, kas on
huvitat või mitte. Raamatukoguhoidja,
kes üritust läbi viib, peab oskama teha
seda atraktiivselt – kaasama raamatule
lisaks filmi, muusika, kunstiteoseid. Ja
tore on, kui raamatukoguhoidja suudab
olla vahetu ja oma jutu sisse põimida
nalju ning teravmeelseid küsimusi.

Igal aastal mõtleme välja muinas-
jututoa tarvis uue ja üha pöörasema
teema jõuludeks. Viimati tähistasime
jõulusid Kuul. Inspiratsiooni andis 40
aastane Nikolai Nossovi raamat „Totu
Kuul” ning 40 aastat esimese inimese

astumisest Kuule. Seda teemat käsitle-
sime läbi raamatute, filmi ja kunsti.
Lapsed rakendasid oma fantaasiat Kuu-
teemaliste joonistustes.

Lugemisaastal tutvustame kohali-
kus ajalehes „Meie Maa” iga kuu ra-
matuid, mis on jäänud lugejate tähele-
panu alt teenimatult kõrvale, aga meie
arust seda väärisksid.

Aasta tegevused on paigas

Eraldi tutvustame lastele Nukitsa kon-
kursil osalevaid lasteraamatuid. Loeme
ette või jutustame põnevaid kohti meie
arust toredamatest raamatutest. See
eeldab töötaja enda kurssi viimist ilmu-
va kirjandusega, pidevat konsulteerimist
kolleegidega, eneseharimist ja
koolitamist. Keskraamatukogu on
püüdnud kutsuda huvitavaid lektoreid
kohapeale, et kõigil maakonna raama-
tugutöötajatel oleks võimalus hõlpsasti
koolituspäevadest osa saada.

Sel aastal saab „Täheke” 50 aasta-
seks – meie lasteosakonnal on nad kõik
olemas ja hoitud ning nüüd paneme
nad uhkelt välja vaatamiseks ja tutvumiseks.
Loodame kohtuda ajakirja peatoimetaja
Ilona Martsoniga. Ettelugemispäeva
võistluse tekstid valime seekord ka „Tähekesest”.

Emakeele päeva tähistame sel aastal
juubilar Heiki Vilepi luulet lugedes.
Kirjanik on meil raamatukogus esine-
mas käinud. Lastele meeldis temaga
kohtumine ja autori poolt esitatud vah-
vad luuletused.

Loomulikult tähistame ülemaailm-
set lastekirjanduse päeva aprilli alguses

ja kutsume selleks puhuks külla mõne
toreda lastekirjaniku. Tavaliselt osaleb
raamatukogus kirjanikega kohtumisel
korraga umbes 70 õpilast. Seda on Ku-
ressaare kohta üsnagi paras hulk.

Eriti toredad on väiksemad nn mu-
nasjututoa kohtumised, kuhu mahub
kuni 40 last ja seal kujuneb ka kodusem
õhkkond. Viimati esitles Meelike
Saarna oma „Roosi Saaremaa suve” ja
see kohtumine oli just selline vahetu ja
armas, kus mõlemad pooled said üks-
teisega rohkem suhelda.

Oleme populaarsed

Oma linna sünnipäeva tähistamine on
kohalikus elus samuti tähtis ja sel pu-
hul loeb meile ette mõni VIP–küllaline:
näiteks linnapea, maavanem või poliit-
seinik. Lapsed ise osalevad kas joonis-
tuste või kirjatükkidega Kuressaaret
puudutaval teemadel.

Suveks koostame suvelugemise
raamatute soovitusliku nimekirja ja too-
me näituste tuppa mõne toreda Eesti
raamatuiilustraatori kunstinäituse.
Kunstinäitusi on meil tänu koostööle
Lastekirjanduse Keskusega ja kunstnik
Viive Noorega vaatamiseks aasta läbi.
Kuna meie raamatukogu asub kaasaeg-
ses majas, siis on meil eksponeerimis-
seks head võimalused.

Ranked ajad toovad rohkem inimesi
raamatukogudesse. On kurb, et raama-
tute ostmise raha on nii väheks kärbi-
tud, et uusi raamatuid saame soetada
vaid ühe või kaks eksemplari. Rahakär-
pijad soovivad vanu raama-
tuid lugeda – halb nali!

uudised

Uus raamatusari „101 Eesti...”

Kirjastuselt Varrak hakkab ilmuma
uus raamatusari „101 Eesti...”, mis
käsitleb ülevaatlilikult ja paeluvalt
erinevaid teemasid, nagu Eesti kul-
tuur, ajalugu, loodus jm. Iga raamatu
autor on oma valdkonna tunnustatud
spetsialist, kes on raamatusse
valinud 101 just tema jaoks kõige
olulisemat sündmust või märksõna.
Autorite seas on Mart Juur („101
Eesti muusikaalbumit”), Rein Veide-
mann („101 Eesti kirjandusteost”),
Tiina Loka (101 Eesti filmi) jpt.
Sarja avaraamatuna jõudis veebruari
alguses leetidele Mart Laari koosta-
tud „101 Eesti ajaloo sündmust”.
Raamat algab esimeste inimeste
jõudmisest Eesti alale ja lõpeb meie
lähiminekiviku sündmustega nagu
Eesti astumine Euroopa Liitu ja NATO-
sse, hõlmates nõnda Eesti loo kogu
tema ulatuses ja olles sissejuhatu-
seks sarja järgmistele raamatutele.

Lugemistunnid diakooniahaiglas

Kirjastus Koolibri haaras kinni Luge-
misaasta üleskutsest ja leidis sobiva
võimaluse, kuidas Lugemisaasta
tegemistes osaleda. Kirjastus võttis
ühendust Diakooniahaigla juhiga ja
leppis kokku, et kirjastuse töötajad
hakkavad käima kord nädalas haigla
patsientidele oma raamatuid ette
lugemas. On ju lugemisaasta üks
eesmärke kaasata lugemisse kõiki,
kaasa arvatud need, kes veel või
enam ise ei loe.

Praeguseks on Diakooniahaigla
patsiendid kuulda saanud muinasjut-
te „Eesti rahva ennemuistsetest
juttudest” ja „Euroopa kauneimatest
muinaslugudest”, lugemiseks
sobilikke raamatuid ja head tahet
leidub küllaga. Katrin Kliimaski kui
ettevõtmise algataja sõnul on tegu
väga rikastava kogemusega.

Kauneimate raamatute näitus

Kuni 25. veebruarini on Rahvusraa-
matukogu 6. korruse saalis avatud
2009. aasta kauneimate raamatute
ja Eesti Kirjastuste Liidu liikmete
2009. aasta menuraamatute näitus.
Olete oodatud külastama!

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2009

Kiikame tagasi ja vaatame edasi

Alanud aasta on sisse saamas täishoogu. Praegu on raske aimata, mis jääb peamisena esile, kui asume tagantjärele rääkima aastast 2010. Ent mõeldud aastast on kokkuvõtet tehtud. Pöördusime kuue Eesti Kirjastuste Liidu liikne poole ja palusime vastust kolmele küsimusele:

- Milline oli kirjastamisaasta 2009?**
- Millised on kirjastuse prioriteed ja lootused-hirmud aastal 2010?**
- Kuidas mõjutab e-raamatute pealetung kirjastustegevust?**

PRIT MAIDE,
kirjastus Varrak:

2009. aasta oli raske aasta. Muudatused majanduses nõudsid kiiret reageerimist ja tõimberkorraldusi juba planeeritud tegemistesse. Halb mõju oli raamatute käibemaksumäär tõusu võrra veelgi kärpida. Oluliselt mõjutasid turgu kirjastused ise oma allahindlustega. See tõi kaasa uute raamatute müügivõime alenemise, mis omakorda vähendab kirjastuste müügitulu.

Head on ka. Vaatamata sellele, et elu on läinud raskemaks, jagub neid, kes on jäänud truuks oma lugemishobidele. Oleme oma lugejatele väga tänulikud.

Tähtis on hoida silma peal ja jälgida üldist majanduslikku olukorda. Järjest olulisemaks pean kirjastuse oskust teha koostööd suurte edasimüüjatega (Rahva Raamat ja Apollo).

Selle aasta prioriteet on mitte vähendada nimetuste arvu. Pingutame, et tänavune aasta lõpeks vähemalt 2009. aasta tulumisega. Hoiame põialt, et vaatamata külma talvega kaasenud sooja- ja elektriarvete kasvamisele leiavad lugejad endiselt raha ka raamatute ostmiseks.

3. e-raamatut peab märkama. Kirjastustel on oluline sellega arvestada ja endi vastavalt ette valmistada. Kindlasti ei hakka e-raamat lähiaastail kirjastustegevust oluliselt mõjutama.

TIINA RISTIMETS,
kirjastus Pilgrim:

2009. aastat võin üldises plaanis kordaläinuks lugeda. Uute nimetuste arv oli meil sama, mis 2008. aastal. Samas vähenesid tiraažid ning langesid ka hinnad. Sellega seoses jäid müügikäibe ja kasumi numbrid eelmise aastaga võrreldes loomulikult tagasihoidlikumaks. Kuid arvestades keerukat majandusseisu ei saa me oma tulemuste üle nuriseda.

2. Arvan, et 2010. aasta tuleb raamatumaailmas keerulisemgi kui eelmine. Seetõttu oleme valinud rahulikuma rütmii. Vähendame kindlasti nimetuste arvu ja optimeerime kulusid. Töötame välja uusi ideid ja jälgime arenguid turul. Loodame, et raamat jääb ikka raamatuks oma parimas vormis ja headuses ning et lugeja hindaks ja eelistaks raamatut eelkõige selle sisu järgi.

3. Kindlasti mõjutab e-raamat lähimate aastate jooksul raamatuturgu. Usun, et raamat toetuna jääb alles, aga põlvkond, kellele lugemine ja suhtlemine arvutis on elu loomulik osa, võtavad e-raamatuga kaasnevad võimalused kindlasti kiirelt omaks.

KALLE KALJURAND,
kirjastus Koolibri:

2009. aastal ilmus meil kaks mahukat ja ainulaadset teatmeteost: „Tähistaevas“ ja „Imeline Maa“. Mõlemad said hea tagasiside erialaspetsialistidelt ja tavaoajajalt, samuti olene väga rahul müügitulemustega. Teiseks rõõmustas meid raamatule „Käsitöötuba“ (autor Tiit Kivirähk) osaks saanud tunnustus Euroopa õpikurjastus ühendavalt organisatsioonilt EEPG (European Educational Publishers Group). 2009. aastal parimate õpikute konkursil sai raamat esimese koha ja kuldmedali nooremate laste kategoorias.

2. Meie kirjastuse prioriteet alanud aastal on õppekirjandus. Jaanuaris kinnitas valitsus uue riikliku õppekava ja see tähendab, et koolid ootavad meilt uusi ja ümbertöõ-

tatud trükke õpikute ja töövihikute.

Samuti jätkame sisukate ja kaunite lasteraamatute väljaandmist. Ilmumas on Nobeli preemia laureadi Herta Mülleri romaan „Hingetõmbekiik“. Loodame, et alanud lugemisaastal korraldatakse rohkesti sisukaid üritusi ja et Balti Raamatumess toob kohale palju raamatusõpru.

3. Igasugune lugemisharjumiste muutus mõjutab kirjastustegehoiidlikumaks. Kuid arvestades keerukat majandusseisu ei saa me oma tulemuste üle nuriseda.

MART JAGOMÄGI,
kirjastus Ilmamaa:

2009. aastal ilmus meil kaks toredat romaani. Eelmine aasta ilmus, siis mulle isiklikult olid meeldejäävamad Johannes Claudii Risinghi „Kõne Tartu linnast“, Henri Bergsoni „Naer. Essee koomika tähendusest“, kindlasti ka Uku Masingu 100. sünniaastapäevale pühendatud koguteos „Põlvest põlve“ ning „Võlsungite saaga“. Samuti on oluline, et jätkus Eesti mõtteloo ning Avatud Eesti Raamatu sarja ilmumine ning et andmine välja Mats Traadi jögromaani „Minge üles mägedele“ 4.osa.

2. Tähtis on see, mis alati on olnud: välja anda meid arvates häid ja olulisi raamatuid ning eriti selliseid, mida keegi teine nagunii välja ei anna. Püüame selle aasta vastu pidada.

3. e-raamatute pealetung ei ole Eestis veel alanud. Loomulikult on e-raamatul omad eelised, kuid ärgem unustagem, et need on ka tavaisel raamatul.

TAUNO VAHTER,
kirjastus Tänapäev:

2009. aastal oli ilmselt kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik?

Hea meel oli mitmete õnnestunud suurprojektide („Eesti ajalugu“, „Marie Under“, „Urmas Kibuspuu“ jt) ja selle üle, et üle mitme aasta sai jõulimüügiõnnestumiste sekka arvestada.

2. Prioriteet on lihtne – edasi kirjaldatakse rohkesti sisukaid üritusi ja et Balti Raamatumess toob kohale palju raamatusõpru.

3. Veel ei mõjuta eriti kuidagi. Kirjastused muidugi juba uurivad, kuidas targemini valmistada. Esimesena hakatakse e-raamatutena pakkuma kodumaist kirjandust, sest see on autoriõiguse mõttes lihtsam. See ei too kirjastustele ega autorile midagi suurt sisse veel aastaid, aga 5–10 aasta pärast võib see ka meil olla arvestatav ärivaldkond.

SILVA TOMINGAS,
TEA Kirjastus:

2009. aastal ilmus meil kaks toredat romaani. Eelmine aasta ilmus, siis mulle isiklikult olid meeldejäävamad Johannes Claudii Risinghi „Kõne Tartu linnast“, Henri Bergsoni „Naer. Essee koomika tähendusest“, kindlasti ka Uku Masingu 100. sünniaastapäevale pühendatud koguteos „Põlvest põlve“ ning „Võlsungite saaga“. Samuti on oluline, et jätkus Eesti mõtteloo ning Avatud Eesti Raamatu sarja ilmumine ning et andmine välja Mats Traadi jögromaani „Minge üles mägedele“ 4.osa.

2. Tähtis on see, mis alati on olnud: välja anda meid arvates häid ja olulisi raamatuid ning eriti selliseid, mida keegi teine nagunii välja ei anna. Püüame selle aasta vastu pidada.

3. e-raamatute pealetung ei ole Eestis veel alanud. Loomulikult on e-raamatul omad eelised, kuid ärgem unustagem, et need on ka tavaisel raamatul.

TAUNO VAHTER,
kirjastus Tänapäev:

2009. aastal oli ilmselt kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik?

ga said väärkalt tihiste kaante vahele kõik meie olulisemad muinasjutud.

2. Aasta prioriteet on suurteoste ja suurte sarjade plaanipärane väljaandmine nii raamatute kui ka e-raamatutena.

TEA jaoks on oluline ka eksport (USA, Hiina, Põhja-maad, Venemaa), sest nii keeleõpikute, entsüklopeediate kui ka sõnaraamatute osas on ekspordipotentsiaal kõrge ja ettevalmistused turulaendamiseks hakkavad selgetajaha jääma.

3. Kõik uued raamatuformaadid on teretulnud ja annavad meile pigem uue võimaluse kui ohustavad meid.

SIRJE ENDRE,
kirjastus SE&JS:

2009. aastal ilmus meil kaks toredat romaani. Eelmine aasta ilmus, siis mulle isiklikult olid meeldejäävamad Johannes Claudii Risinghi „Kõne Tartu linnast“, Henri Bergsoni „Naer. Essee koomika tähendusest“, kindlasti ka Uku Masingu 100. sünniaastapäevale pühendatud koguteos „Põlvest põlve“ ning „Võlsungite saaga“. Samuti on oluline, et jätkus Eesti mõtteloo ning Avatud Eesti Raamatu sarja ilmumine ning et andmine välja Mats Traadi jögromaani „Minge üles mägedele“ 4.osa.

2009. aastal ilmus meil kaks toredat romaani. Eelmine aasta ilmus, siis mulle isiklikult olid meeldejäävamad Johannes Claudii Risinghi „Kõne Tartu linnast“, Henri Bergsoni „Naer. Essee koomika tähendusest“, kindlasti ka Uku Masingu 100. sünniaastapäevale pühendatud koguteos „Põlvest põlve“ ning „Võlsungite saaga“. Samuti on oluline, et jätkus Eesti mõtteloo ning Avatud Eesti Raamatu sarja ilmumine ning et andmine välja Mats Traadi jögromaani „Minge üles mägedele“ 4.osa.

2. Tähtis on see, mis alati on olnud: välja anda meid arvates häid ja olulisi raamatuid ning eriti selliseid, mida keegi teine nagunii välja ei anna. Püüame selle aasta vastu pidada.

3. e-raamatute pealetung ei ole Eestis veel alanud. Loomulikult on e-raamatul omad eelised, kuid ärgem unustagem, et need on ka tavaisel raamatul.

TAUNO VAHTER,
kirjastus Tänapäev:

2009. aastal oli ilmselt kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik?

2. Tähtis on see, mis alati on olnud: välja anda meid arvates häid ja olulisi raamatuid ning eriti selliseid, mida keegi teine nagunii välja ei anna. Püüame selle aasta vastu pidada.

3. e-raamatute pealetung ei ole Eestis veel alanud. Loomulikult on e-raamatul omad eelised, kuid ärgem unustagem, et need on ka tavaisel raamatul.

TAUNO VAHTER,
kirjastus Tänapäev:

2009. aastal oli ilmselt kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik? Kõige rohkem raamatuid, mis olid valitud aasta parimateks. Kuidas see on võimalik?

Elu ja inimesed on saladus

HILLE KARM

„Unes ja ilmsi“ kirjutamisel on eellugu. Eesti Naise tollase peatoimetaja Katrin Streimanni eestvedamisel sündis ajakirja elulooaamatute sari, millest esimene, Ita Everi raamat Margit Kilumetsa sulest nägi trükivalgust 2006. aastal. Pisut varem olin huviga lugenud Eesti teene-kaima elulugude koguja ja uurija, kirjandusteadlase Rutt Hinrikuse koostatud elulookogumikke ja pannud kirja enesegi elu ajakirjanike kogumikus „Meie jäljed jäävad“.

Seetõttu võtsin 2007. aastal hea meeleaga vastu pakumuse kirjutada Eesti Naise eluloosarja raamat Helgi Sallost. Tutvumine Helgi Sallo rollidega, mille hulka kuulub ka legendaarne Alma Peterson telesarjast „Õnne 13“, viis omakorda mõttele jäädvastada mitutest aastast ekraanil püsinud sarja tegelaskujud – nõnda sündis „Õnnerahva lood“. Kui eelmise aasta jaanuaris käisin Haapsalu raamatukogus kohtumas ja muuhulgas küsisin, kellest soovitakse veel lugeda, kõlas Elle Kulli nimi.

Raamat nagu hea film

Võimalus kirjeldada Eesti kultuuris olulist inimest palju põhjalikumalt kui ajalehes või ajakirjas on ahvatlev ja haruldane, samas keeruline töö, mis kestab aastapäevad. Intervjuu raamatukaante vahele ei sobi, raamat peab olema komponeeritud nagu hea film, kirjeldatava elu rõhuga ja vaatepunktid tuleb portreeritavaga üksipulgi läbi arutada, mitu korda läbi kirjutada.

Piltlikult öeldes peab raamatu peategelane jääma solistik ja autor pisima taustalauljana, kuid olulisel on mõlemad. Peategelase valida jääb, mida ta jätab rääkimata. Kirjutajale seab piirid tema enese eetilise selgrootu ja ajakirjanikumeisterlikkuse. Samuti ei saa klassikalise ajakirja nimega seostuvat kirjutada stiilis, mis sobib meelelahutusajakirjaga seonduva loo puhul.

Näitleja, kirjaniku või muu loomeinimese isikuraamatust otsitakse tihti üksnes loomingsuse puutuvat ja leitakse, et eraelu kirjeldamine on liias või lausa siivutu. Samas nõustub iga näitleja väitega, et mis tahes rollis on pistuteda ennast ja ei tema elu mõjutab ta rollide kujunemist

Respekt portreeritava vastu

Vaevalt oleksid Elle Kulli puhul mõistevata tema kehastatud dramaatilise leedi Macbeth ja leedi Anne, kui Elle ei kõneleks raamatust põhjalikult oma huvitav esoteerika ja vaimse maailma vastu. Elle olemuse avamine teeb arusaadavaks, miks peab ta „Pisuhänna“ Laurat omaks ja miks „Tabamata ime“ Lilli Ellert-Saalepis on teda ennast vähem.

Monoloogid toovad esile portreeritava vastuolulisuse – ühel poolt omis mõtteis hajameelne boheemlane, kes tänaval vastutulejale ei märka teineid kõige peaa leida ka meie teistest kauplustest.

Mis puudutab e-raamatut levikut, siis siin suurt hüpset ja mõju raamatute müügiluule veel ei nähta. Siiski leiavad nii Pihl kui Kogermann, et valdkonnal

Elle Kull: „Usun, et inime ne on vägev. Meis on võimeid, mida me isegi ei hooma. Oma elumustri ja saatuse loome ise, eeskätt oma peas.“

On mõistetamatu, kui kirjutajale heidetakse ette austust portreeritava vastu. Ajakirjaniku esmane kohustus olla faktitõepne ja usutletavat austav. Elava inimese jätkuvast elust kirjutatud raamat on ju žanriliselt ajakirjanduse ehk AJA kirjandusse kuuluv pikk ja põhjalik portree. Fakte või fantaasiaga viirtsitada vaid biograafilises raamatis, mis aga on juba ilukirjanduslik žanr.

Jälg kultuurilukku

Elulooaamatut ja romaani sobib omavahel võrrelda nagu tõselufilmi ja mängufilmi. Kõitve elulooaamat on rohkesti uude ennast ja ei tema elu mõjutab ta rollide kujunemist

Kuidas muidu saanuks sündida pealkiri „Elulugude kõrval ka häd kirjan- jandust“ või kuidas muidu teeninuks elulugude kirjutajad kahtlaste ja raha- ahnete kirjaneidiste kuulsuse. Niisamuti võiks ju ajakirjas ilmunud portreelugu nimetada nigelaks novellik- ja selle autorit kehvakis kirjanikuks! Või leppida arvamusega, et kirjutamine po- legi töö, mille eest tasutakse?!

Hoolimata žanrisegadusest otse- takse, laenuatuse ja loetakse elulooa- matuid väga hea meeleaga. Kuna elame turumajanduses, on kirjatistate huvi

ilmunud

Kuidas saada vingeks arvuti- kasutajaks

Sari „Suurelt vennalt väikele“
Indrek Kõnnussaar

100 lk
pehme kõide
Tartu Ülikooli IT-tudengil Indrekul on kaheksa-aastane vend Martin, kellele väga meeldib arvutis askeldada. Venna tegutsemist jälgides tekkis Indrekul tahtmine teda juhendada, et nad oma arvutit õhku ei laseks ning inter- netipanga paroole kelmidele ära ei annaks. Suure venna õpetussõnadest sai kokku raamat, mis aitab algajal õppida mugavalt ja ohutult arvutit ka- sutama. Raamat sobib ka emadele- isadele, sest sisaldab rohkesti näpu- näiteid, mida paljud kogunud arvuti- kasutajad ei tea.

Pudrud. Hommiku-, lõuna- ja õhtusöögi
Pille Enden

116 lk
kõva kõide
Kõik me teame, mis on puder. Putre- de maailma süvenedes võime aga üllatuda, kui mitmekesiseid ja uud- seidki maitseelamusid see lihtne toit võib pakkuda. Maitsev puder sobib lauale nii hommikul, lõunal kui õhtul, olgu siis põhi- või lisatoiduna või hoo- pis desserdina. Raamat pakub 40 retsepti. Valikus on putrusid nii tava- listest kui ka eksootilistest teravilja- dest, aedviljadest, munast ja leivast

Teispool sinist taevast
Jaana Kaplinski

160 lk
kõva kõide

Jaana Kaplinski kirjutatud taevaaraamat on sõna parimas mõttes populaarteaduslik: mitte pelk fakti- kogum, vaid kirjaniku ja mõtleja sulega kirja pandud lugu maailmaruumist. „Mulle tundub, et tänapäeval pakub teaduse isegi põnevamat materjali kui müüdid. Tõelus on imelisem kui kujut- lus“, seletab Jaan Kaplinski oma tõmmet tähteaduse poole. Kirjanik meenutab, et pidas ise lapsena väga lugu headest teadusaraamatust, isegi huvi ilukirjan- duse vastu tekkis tal märksa hiljem. Raamatu riiklikkus, sisulikk kommenteeritud pildivarum leidub nii mõnigi põnev Eestis tehtud taevafoto.

ilmumas

Aasia toidud

Epp Mihkels

132 lk
kõva kõide

Kauge ja eksootiil- ne Aasia paelub oma kultuuri, traditsioonide ja toidu- ga. Järjest enam on inimesed haka- nud reisma Aasia maadesse Jaapa- nisse, Vietnam, Kambodžasse, Taisse ning üha laiemaks on muutunud eksootiliste toidukaupade ja -kohtade valik Eestis, tehes nii erilised maitse- naudingud ühaühele kättesaadavaks. Raamatust esitatud põnevad retseptid ja toiduvalmistamisjuhised, mis autor on kokku kogunud nii enda kui ka lähikondsete reisidelt ja maitserännaku- ketel, on viirtsitatud aasiapärase meelelole ja vaimustavate fotodega.

Sibulad ja laugud

Lia Laats,

Maire Suitsu

132 lk
kõva kõide

Sibulaid ja laukusid „Kevadililled“ tutvustab aasta esimesi õi- si: tuntud kevadililled uueaadi sorte ja hübridid ning vähem tuntud taimi, mille- ga tsaksu kevadilillepeenart rikastada. Raamat annab soovitusi näiteks nõidus- luku lumeroosi, õrna alpinkanni, talvehalja epimeediumi, sordirohke karukella, jpt taimede valikuks ja kasvatamiseks.

tus mured ja paha tuju. Hea mõjuga on ka raamatusse valitud fotod sellest imeli- sest lilldest. Aarne Kähr tutvustab selle aia ehte kasvatamise ja peenrassa sobitami- se saladusi ning soovivat Eesti kliimas paremini kestvaid sorte.

Krista Kilvet
peegelpilgus
Kertu Saks

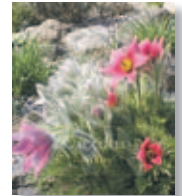
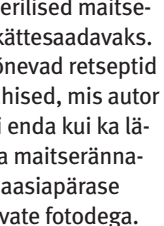
208 lk
kõva kõide
Raamat raadiohääle, poliitiku ja diplomaadi, Krista Kilveti ning tema tütre mälestustest perest, kodust, tööst ja pürgimustest. „Kui kirjutada lu- basin, pidasin kõige huvitavamaks just ema poliitiku ja diplomaadi aastaid: mi- da tehti, kellega tehti, mis saavutati ja kuidas?,” ütleb Kertu Saks raamatu sise- sejuhatuses. „Saavutuse ja nimede para- raad. Kirjutasin ja kustutasin, kirjutasin ja kustutasin. Kui raamatu keskseks oleks jäänud need teemad, oleks sellest saanud järjekordne keda-mina-kõik-elus- tundnud-olen raamat. See pole selline raamat. Esmalt on see raamat emast kui naisest – siis väikeks Krista Kanteri kuju- nemisest Krista Kilvetiks. Teiseks on see raamat armastuse lugu. See on ema ja isa (Kaarel Kilveti) lugu. Kolmandaks on- gi see raamat pereväärtustest. Nende väärtustamine kas on või ei ole geenide- ga kaasa antud.“

Päevaliilia
Aarne Kähr

176 lk
kõva kõide

Päevaliiliat peetakse tänapäeval täius- likuks püsiliiklaks: ta vajab vähe hoolt, te- ma sortidel on igas suuruses, mitme- suguse kujuga ja kõigis väikerkaar- värvides õisi, mis toovad aeda värvirõõmu juunist septembrini, ja kui päevaliilia parajasti ei õitse, kaunis- tad peenart kena puhmik. Vana legen- di kohaselt peletab päevaliilia puudu-

ilmunud

Moskva 1941: linn ja tema rahvas sõjas

Rodric Braithwaite
tõlkinud Rein Turu

432 lk

kõva kõide

1941. aastal langes Moskvat sakslaste kallaletungi eest kaitses ligi miljon Vene sõdurit, rohkem kui Ühendriikidel ja Suurbritannial kogu Teise maailmasõja jooksul. Paljud neist polnud tegelikult sõdurid, vaid tavalised inimesed, kes võtsid relva, et oma linna kaitsa. Üliõpilased jätsid oma raamatud ja võtsid püssid, vabakslastud vangid läksid lahingusse ja naised sõdisid kõrvuti meestega Moskvasse viivatel poristel jäänunud teedel. Selleks ajaks, kui Ühendriigid sõtta astusid, saksased juba taandusid ja liitlased olid saanud otsustava võidu.

Bütsantsi kultuur

Louis Bréhier

tõlkinud

Kalle Kasemaa

376 lk

kõva kõide

Kuidas elasid inimesed Bütsantsis, millised olid nende harjumused, kuidas nägi välja nende majanduslik, usuline, kõlbeline ja intellektuaalne elu, milline oli selle võõrastest elementidest kokku sulanud neohelleenistliku rahva juures teaduse, kirjanduse ja kunsti areng läbi sajandite? „Bütsantsi kultuur“ on esimene eestikeelne raamat, kus on esitatud terviklik ülevaade Bütsantsi kultuuri ajalooost selle paljudes ilmingutes argielust kõrgkultuurini, peatudes eraldi nii usu kui majandusel, nii linnal kui maal, nii kirjandusel kui kunstil.

1001 päeva, mis muutsid maailma

Peter Furtado

tõlkinud Mari Puk-

konen, Virge Pihel ja

Tiina Kanarbik

960 lk, kõva kõide

Maandumine Kuule, sissemurdmine Watergate'i hotelli, printsess Diana surm, 11. septembri 2001 terrorirünnakud – need triumfid ja tragöödiad kuuluvad tuhandete teiste hulka, mis on meie maailma kujundanud. „1001 päeva, mis muutsid maailma“ kajastab maailmaajaloo erakordseid sündmusi, otsustavaid kokkupõrkeid, mälestusväärseid juhtumusi ning looduskatastroofe Rooma rajamisest 753 eKr kuni Saddam Hussein'i hukkamiseni 2006, ja Barack Obama pühitsemiseni USA presidendiks 2009. Vahe-dat teksti sündmuste kohta täiendavad põnevad fotod.

Pühade ja vaimsete paikade atlas

David Douglas

tõlkinud

Kaja Riikoja

176 lk, kõva kõide

Mis teeb ühe paiga pühaks? Kas on tööpoolest olemas nii võimsaid paiku, kus terved inimrühmad kogevad sarnast vaimset mõju? Selles tundlikult kirjutatud ja kaunitl illustreeritud raamatus vaadeldakse müstilise väega kohti üle kogu maailma ja uuritakse inimese, usu ja maastiku vahelisi seoseid. Tutvustatakse nii iidseid kui ka hilisemaid pühasid paiku, alates Varanasi linnast Indias ja Fuji mäest Jaapanis kuni Chartres'i katedraalini Prantsusmaal.

www.varrak.ee

Varrak

1 (46) 18. VEEBRUAR 2010

Vaibaaluse ajastu kroonika

MART JUUR
Postimees

21. sajandi esimene aastakümme hakkab lõppema ja kiusatus kokkuvõtteid teha on juba väga suur. Olgu ajakirjanike, poliitikute, filosoofide ja ühiskonnateadlaste arvamused nii erinevad kui tahes, selles kiisimuses on kõik ühel nõul: me elame ajaloolisel ajastul ning maailm aastal 2010 – nii halvas kui heas – pole enam see, mis ta oli aastal 2000.

Küllap oleksime äärmiselt üllatunud, kui tuleks keegi tulevikust ja teataks, et 21. sajandi nollindad ei kujuta midagi erilist, et see epohh ei vääri meenutamist ja tundmaõppimist ja kui ajalugu oleks vaip, võiks need aastad üldse vaiba serva alla lükata, et teha ruumi olulisematele teemadele. Niisugune jutt tunduks jabur, kuid naljakal kombel kaldub meie ajalooteadvus just nõnda käsitlema eelmise sajandi algusaastaid.

Rääkides 20. sajandi ajaloost, algab kaasagne ajaarvanime tavaliselt kurikulsate laskudega Sarajevo's 28. juunil 1914, mis olevat rikkunud maailma rahu ning tõuganud harmoonilise elukorralduse segaduste keerisesse. Kena, kammitud, kuid tpiris igav periood – niisugune näib ajavahemik 1910–1914.

Tõeline šedööver

Just nende vaiba-alusteks tunnistatud aastatega tegeleb Philipp Blomi värskeim raamat. 40-aastane Hamburgis sündinud Philipp Blom on avarate huvidega kirjamees, kelle sulest lisaks ajaloo-alastele teostele ja proosale on tulnud ka põhjalik ülevaade Austria veinistend ning koguni ooperilibreto.

Ambitsioonikas ja laiahaardeline „Pörsased aastad“ on tõeline ajalookirjanduse šedööver, meisterlik ja huvitav teos, kus leiavad võluva tasakaalu akadeemism ning omaaegse argielu ja poliitika, kultuuri ja massikultuuri, kriminaalkroonika ja spordi, teaduse ja religiooni, tarbimise ja meditsiini fenomenide analüüs. Autor ilmutab siivenemist, head detailivaistu ning meeldivas mõttes žurnalistlikku jutustajatalenti, mis teeb „Peapöörituse“ nauditavaks lektiüüriks kõigile ajaloohuvilistele.

Kuldne ajastu ja kummitav alakäik

Jah, tänapäeval peetakse ajajärku enne Esimest maailmasõda kuldseks ajastuks, *belle époque*'ks, millele järgnes alakäik ja häving. Eestlastegi mälus ek-sisteerib kauge kaja mõnustast tsaarimajast, mil edenes majandus ja kasvas kultuur, kohtunud fotodelt vaatavad

1900. aasta Pariisi maailmanäituse peavärv, mis oli mõeldud vastu võtma 60 000 inimest tunnis.

FOTO RAAMATUST

meid soliidsed kodanikud, kellele tänapäeva probleemid näivad absoluutselt tundmatud olevat. Et jõuda „vana hea aja“ tõeliste sügavuste ja hoovusteni, kasutab Blom uuriva ajakirjanduse meetodikat: ta sukeldub minevikku, asub allikate kallale, kutsudes lugejat mõt-nud ka põhjalik ülevaade Austria veinistend ning koguni ooperilibreto.

Ambitsioonikas ja laiahaardeline „Pörsased aastad“ on tõeline ajalookirjanduse šedööver, meisterlik ja huvitav teos, kus leiavad võluva tasakaalu akadeemism ning omaaegse argielu ja poliitika, kultuuri ja massikultuuri, kriminaalkroonika ja spordi, teaduse ja religiooni, tarbimise ja meditsiini fenomenide analüüs. Autor ilmutab siivenemist, head detailivaistu ning meeldivas mõttes žurnalistlikku jutustajatalenti, mis teeb „Peapöörituse“ nauditavaks lektiüüriks kõigile ajaloohuvilistele.

Maailm muutuste keirises

Maailm, kuhu me nõnda satume, elab Pariisi maailmanäituse, kuninganna Victoria matuste, Kongo veresauna, Buuri sõja, Vene-Jaapani sõja, Verise pühapäeva ja teiste annaali-desse jäädvustatud sündmuste tähe all. See on imperiumide ja drednootide, Saksa-maa ja Prantsusmaa vastuseisu, pehki-va tsaaririigi, meresid valitseva Britan-nia ja tõusvate Ühendriikide maailm. See on teaduse ja progressi, Marie Curie ja Albert Einstein'i, aga ka posti-müügikataloogide ja kaubamajade, John Harvey Kelloggi ja Henry Fordi ajastu, krediidid ja järelmaksu, elektri ja diinamiidi ajastu.

See on Sherlock Holmesi ja Gregor Samsa, Virginia Woolfi ja Sarah Bernhardt'i, kõrgkultuuri ja massikultuuri, kino ja heliplaatide, lennukite ja autode, spordi ja rekordite ajastu. See on rikkuse ja vaesuse, roimade ja prostitutsioo-ni, juudi viha ja rassismi, eugeenika ja tõuparanduse, naisõigsluse ja sotsia-lismi, Sigmund Freudi ja keiser Wilhel-mi ajastu, militarismi ja terrorismi, när-vihaiguste ja impotentsuse ajastu. See on maailm, mis kihutab progressi kiire-nevas tempos ja metsik tempo paneb pea ringi käima. Tuleb tuttav ette?

Võib nõustuda järeldusega, milleni Blom jõuab: „Suurel määral tuleneb meie ees 21. sajandi alguses seisnev ebakindel tulevik leitivistest, ideedest ja sündmustest, mis sündisid ebaharilikult sündmusterikka ajavahemiku 1900–1914 jooksul, kui kunsti- ja teaduselu iseloomustas erakordne loovuse tõus, ühiskonda tohtud muutused ja ka inimesed ise muutusid.

Kõik see, mis omandas suure tähtsuse 20. sajandil – füüsikast naiste emantsipatsioonini, abstraktestest kunstist kosmoselendudeni, kommunismist fašismist tarbimisühiskonnani, töös-likust tapatalgutest meedia võimuni – oli jäänud inimestele sügava mulje ju-ba enne 1914. aastat, nii et ülejäänud sa-

jand ei kujunenud millekski muuks kui vahel meeldivaks, vahel vastikuks harjutamiseks ning nende võimaluste talu-miseks ja avastamiseks.”

„Pörsastest“ saadud lugemisela-must võib võrrelda filmi vaatamisega: see on värviline, intensiivses tempos pöörlev kaleidoskoop inimestest ning sündmustest. Käsitluses domineerivad olulised juhtmotiivid (seotud seksuaal-suse, soorollide, ühiskonnaelu ja ma-janduse muutumisega), põhiküsimus-tega tegelemine ei takista autori ül-es korjata kümneid põnevaid saatusi, ju-tustada kurioosumitest ning stüveneda kõnekatesse detaillidesse.

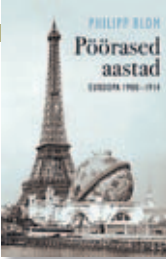
Teose väärtust suurendavad illust-ratsioonid: fotod ja reprod kannavad 20. sajandi alguse rahutut vaimu. Igal pildil oma lugu. Ei ole paremaid, halvemaid aegu, on ainult hetk, milles vii-bime praegu.

Pörsased aastad. Euroopa 1900–1914

Philipp Blom

tõlkinud Tõnis Värnik

560 lk, kõva kõide

Eesti delegatsiooni juht Jaan Poska kirjutab Tartus 2. veebruaril 1920 alla Eesti-Nõukogude Venemaa rahulepingule.

FOTO RAAMATUST

Meil on hästi läinud

Kirjastuselt Varrak hakkab ilmu-ma uus raamatusari „101 Ees-ti...“, mis käsitleb ülevaatlukult ja paeluvalt erinevaid teemasid, nagu Eesti kultuur, ajalugu, loodus jm. Sari on mõeldud kõigile, kes on huvitatud Eesti elu eri külgedest, andes teada uusi fakte ja aidates meelde tuletada unustatud.

Iga autor on oma valdkonna tunnus-tatud spetsialist ning on raamatusse va-linud 101 just tema jaoks kõige olulise-mat sündmust või märksõna. Nõnda avanebki sarja raamatutes põnev, isiku-pärane ning silmaringi avardav pilt eri-nevatest teemadest ning igal lugejal on võimalus võrrelda, kas ja kui palju tema isiklik 101 autori omaga kokku langeb.

Kõik raamatud on rikkalikult illust-reeritud tänapäevaste ja arhiivifotode, kunstiteoste reproduktsioonide, kaartide, jooniste ja palju muuga. Sarja avaraamatut võib pidada kõi-ge kokkuvõtlikumaks – Mart Laari koostatud „101 Eesti ajaloo sündmust“ alustab esimeste inimeste jõudmisest Eesti alale ja lõpeb meie lähiminekivü sündmustega nagu Eesti astumine Eu-roopa Liitu ja NATO-sse, hõlmates nõn-da Eesti loo kogu tema ulatuses ja olles heaks sissejuhatauseks sarja järgmistele raamatutele.

Kui mainida vaid mõnda, siis on sar-jas ilmumas veel Mart Juure koostatud „101 Eesti muusikaalbumit“, Toomas Kuke „101 Eesti lille“, Rein Veidemanni „101 Eesti kirjandestest“, Tiina Loki koostatud „101 Eesti filmi“ jpt.

Sarja avaraamatu „101 Eesti ajaloo sündmust“ koostaja Mart Laar:

Panna kokku raamat 101 olulisemast sündmusest ühe maa ja rahva ajaloos on rasketülesanne. Kui palju ka ei pin-gutaks, valik jääb ikkagi subjektiivseks. Ilmselt on igal eestlasel olemas oma ni-mekiri 101 tähtsamast sündmusest Eesti ajaloos, ent vaevalt see mõne tei-se eestlase analoogse nimekirjaga täie-likult kokku langeb. Seetõttu on ka järgnev nimekiri subjektiivne ning koostaja hoiakutest-arvamustest sõltuv.

Kõigele vaatamata on meil kokku-võttes siiski hästi läinud – maailmas on vähe ühemiljonilisi rahvaid, kel kõigi katsumuste küste on õnnestunud püsi-ma jäänud ning ise oma saatuse pereme-heks tõusta. Saatustlikel hetkedel ole-me suutnud olla meie esitatud väljakuts-ete kõrgusel. See on ühe rahvajaoks ajaloos aga kahtlemata kõige olulisem.

101 Eesti ajaloo sündmust

Mart Laar

221 lk

kõva kõide

koondatud sündmused, milleta Eesti ajalugu oleks võinud kulgeda suuremal või vähemal määral teist rada pidi, kui see tegelikult läks. Seetõttu on nime-kirjast välja jäänud mitmed iseenesest olulised sündmused, mis on meie arm-sad ja lähedased, kuid mille toimumata jäämine poleks Eesti ajalugu suuremat muutnud. Eestlaste võit Lihula lahin-gus 1220. aastal on meile oluline, ent Eesti ajaloo käiku see paraku otsusta-valt ei mõjutanud. Sama kehtib ka arvukate talurahva vastuhakkude ja tilestõusude kohta, na-gnevatest Mahtra sõda. Eestlaste enes-eteadvusele on see küll ülimalt tähtis, Eesti ajalugu mõjutasid aga rohkem aasta enne seda ilmunud Kreutzvaldi „Kalevipoeg“ ja papa Jannseni „Perno Postimees“. Erand on siin tehtud ainult mõne sündmuse puhul, mis ei kajanud vastu mitte ainult Eestis, vaid ka tundu-valt kaugemal, nagu näiteks Narva la-hing 1700. aastal.

Mida võtta, mida jätta...?

Eesti ajaloost rääkides tuleb meeles pi-dada, et seda ei mõjutanud mitte ainult Eestis või selle vahetus läheduses aset leidnud sündmused, vaid ka palju kau-gemaltoimnu. Rahvastereändamine, Saksa ordu teke, Tannenbergi lahing, Stefan Batory sõjaretked Venemaale, Poltaava lahing, Krimmi sõda, Moloto-vi-Ribbentropi pakt olgu siin vaid mõ-ne näited. Raske südamega otsustasin need siiski nimekirjast välja jätta, kes-kenduses Eestis endas aset leidnud sündmustele.

Samas on nimekirja kantud neidki Eesti ajalugu mõjutanud sündmusi, mis toimusid küll Eestis, kuid mille juures eestlaste enda osa puudus võiminimaa-iseks jäi. Nii ei mänginud eestlased suuremat rolli mitmetes olulistes Ees-tis peetud lahingutes ega ka näiteks ot-suste juures avada ning hiljem taasava-da Tartus ülikool.

Õiged ja valed valikud

Kokkuvõttes on nimekirjas siiski roh-ke tegemist eestlaste endi valikute ning otsustega. Sest nii nagu inimese elu, koosneb ka rahvaste elu pidevatest valikutest.

Tihti sõltub ajaloo käik saatustlikest juhusetest, millest oleneb, kuhu suunda

areng pöördub. Võib vaid ette kujutada, millise suuna oleks Eesti areng võinud võtta, kui ühel 1219. aasta valgel suve-ööl oleksid eestlaste maakoolajadmärg-anud Taani kuningas Valdemar II pea-laagrist eraldunud väikest laagrit ning ka selle sisse piiranud. Euroopa uhket rüütliväge tabanud kaotus oleks võinud mitte ainult sünnse, vaid kogu piirkonna ajaloo sootuks teises suunas liikuma li-kata. Samalaadseid näiteid võime Eesti ajaloost arvukalt tuua.

Sedaalaad juhused ei vabasta aga rahvaid kohustusest valida. Valikud või-vad olla õiged või valed, neid on mõtte-tu kritiseerida. Tagantjärele oskame kõik targad olla. Küll näib tõele vasta-vat arvamus, mille kohaselt kõige hal-vem valik on valimata jätmine. Sest sel-lisel juhul ei tki rahval isegi ühist aja-lookogemust, seda nähtamatut sidet, mis tema vaimset selgroogu ning kul-tuuriruumi üleväl hoiab.

Nii sõltub ühe rahva kadumine või püsimine sellest, kas ja kuidas suude-takse ära kasutada need võimalused ise oma tuleviku määrata, mida ajalugu talle ette mängib. Vahel on saatus sel-leks rahvastele kätte jaganud väga vilet-sad kaardid ning katse ebaõnnestub. Samas võib end vahel ka nõrkade kaar-tidega hülgavalt välja mängida. Eesti ajaloos on tegelikult esinenud kõike – võite ja kaotusi, aga ka otsustamatusi, mille eest oleme pidanud eriti kallit maksma.

Kõigele vaatamata on meil kokku-võttes siiski hästi läinud – maailmas on vähe ühemiljonilisi rahvaid, kel kõigi katsumuste küste on õnnestunud püsi-ma jäänud ning ise oma saatuse pereme-heks tõusta. Saatustlikel hetkedel ole-me suutnud olla meie esitatud väljakuts-ete kõrgusel. See on ühe rahvajaoks ajaloos aga kahtlemata kõige olulisem.

101 Eesti ajaloo sündmust

Mart Laar

221 lk

kõva kõide

ilmunud

Hercule Poirot: meisterlikud mõrvad

Agatha Christie
tõlkinud Ralf Tõmng ja Piret Orav

528 lk, kõva kõide

Näib, et Poirot ei pääse mõrvadest, kuhu ta ka ei läheks ja selles kogumi-kus aset leidvad kuritööd on tema juhtumitest kõige mõistatuslikumad. Lukustatud ukсед, määratu rikkus ja armukadedus: esmapilgul on kõik need mõrvad sarnased, ent kui Belgia detektiiv asja süveneb, ei saaks lahendused üksteisest rohkem erine-da. „Roger Ackroydi mõrvamises“ leitakse vaiksес King's Abboti külas ilmutades end poisile kõige ebasõbiva-mal hetkel, kord jälle hoides kogu oma ilu endale. Painavas meeltesegaduses ei jäägi noorel mungal muud üle, kui enesevabastuse eesmärgil hävitada sel-le ilu alge.

Luuderohi

Natasha Cooper

tõlkinud Tiina Aug

248 lk

kõva kõide

„Luuderohi“ on kri-miromaan, mille õhustik on äärmiselt põnev esimes-tesse lehekülgedest peale. Pargist läheb peaaegu hoidja silme all kadu-ma väikelaps. Lapse igati edukas ja enesekindel ema pöördub viimases hädas oma nõbu, advokaat Trish Maguire poole, sest Trish on tegele-nud just lastega seotud kohtuasjade-ga. Trish teab ka väga hästi, mis võib lastega juhtuda ning seepärast üritab teda võimalikult kiiresti leida. Siis äkitselt võtab kogu lugu hoopis uue pöörde ning kahtluse alla satuvad Trishi enda hae nimi ja ametialane pädevus...

Nuhk

John Grisham

tõlkinud Anne Kahk

376 lk

kõva kõide

„Nuhk“ on klassika-line Grisham: taas kistakse lugeja seiklusse, mis teeb ootamatuid pöörded nagu Ameerika raudtee ja tagab autorile maailma ühe armastatuima jutustaja maine. Yale'i juuratudengit Kyle'i ootas hiil-gav tulevik. Kuid tal on kolledžieagne valgustkartev saladus ja kui see sala-dus satub ühel päeval valedle inimes-te kätte, on ta sunnitud vastu võtma töökoha, mida ta ei taha. Esmapilgu unistuste töökohana tunduvas mõju-voimsas advokaadibüroos tuleb tal osaleda operatsioonis, mis võib lõp-peda vangla, kui mitte surmaga...

Estonica. Heinrich Tiidermanni fotoalbum

Tõnis Liibek,

Merilis Sähka

260 lk

kõva kõide

Eesti Ajaloomuuseumi teadurite poolt koostatud fotoalbumis on näha Eesti fotograafia suurkujut Heinrich Tiid-ermanni (1863–1904) rohkem kui sa-jandivanuseid fotosid. Tiidermanni eesmärk oli võimalikult ulatuslikult jäädvustada hääbuvat rahvakultuuri, seetõttu võib tema fotodeid näha rah-varietes inimesi, taluhooned, tarbe-esemeid, eluolu ja linnavaateid. Mit-med raamatus olevad pildidused on omandanud lausa ikoonilise väärtu-se, teised leiavad selles fotoalbumis esmakordset publitseerimist.

Kuldne tempel

Yukio Mishima

tõlkinud

Margit Juurikas

sari „20. sajandi klassika“

240 lk, kõva kõide

Kyōtos asuva Kinkakuji templi maha-põletamise insidendil põhinev Mishima Yukio (1925–1970) tuntuim romaan jälgib noore munga ja Kuldse Templi kummalisi suhteid, mis hakkavad harg-nema juba peategelase lapsepõlves, mil ta kuuleb isalt lugusid maailma kõige kaunimast asjast. Tempel kogu oma iluga vallutab nooruki meeled, muudab hoid, manipuleerib nendega, kord ilmutades end poisile kõige ebasõbiva-mal hetkel, kord jälle hoides kogu oma ilu endale. Painavas meeltesegaduses ei jäägi noorel mungal muud üle, kui enesevabastuse eesmärgil hävitada sel-le ilu alge.

Frenchi ja Koulu reisid

Indrek Hargla

616 lk

kõva kõide

Taas seiklevad juba lugejatele tuttavaks saanud tegelased: Maavalla rahvalaulik ja arbuja Koulu, tema ustav ori, Burgundia päritolu pisi-suli French, libahundineiu Nell ja poe-ness Imbi. See maailm meenutaks nagu meie ajaarvamise retrohõngulisi 1920. aastaid, kuid sellele lisandub veel paras ports situatsioonikoomikat ja maagiat. Sedapuhku ei toimu tegevus enam Maa-vallas, vaid French ja Koulu peavad ette võtma seiklusküllase rännaku Euroopa-se Capri saarele, kus lühistest aegadest olla säilinud kuulsa nõia Eudoxia saladu-seed...

Rooma kirjanduse antoloogia

koostanud Kaspar Kolk

840 lk

kõva kõide

Antoloogia tutvustab rooma kirjandust kolm-veerandi aastatuhande vältel, alates arhailisest ajajärgust kuni Rooma imperiumi languseni ja varak-ristlike autoriteni. Iga teos on paigutatud oma kirjandusloolise konteksti ja varu-statud kommentaaredega, et anda ai-mu rooma kirjanduse traditsioonide järpe-ldevusest ja muutustest eri ajastul. Es-i-mest korda ilmuvad eesti keeles sellised rooma kirjanduse tähtsused nagu Te-rentiusse „Eunuhh“ ja Seneca „Medeia“. Paljude antoloogias esindatud autorite loominguil pole eesti keeles varem ilmu-nud.

Armastuse ajalugu

Nicole Krauss

tõlkinud Kaisa Kaer

sari „Moodne aeg“

328 lk

kõva kõide

„Armastuse ajalugu“ on liigutav lugu üksindusest ning vaja-dusest täita tühimikku, mille jätab kao-tatud armastus. Raamatu tegevus toi-mub 60 aastat jooksul, ulatudes tagasi naidsade poolt okupeeritud Ida-Euroopa-se ja jõudes tagasi tänapäeva New Yorki. Leo Gursky on pensionil olev Poolast pä-rit lukksepp, kes põgenes sõja ajal New Yorki. 14-aastane Alma Singer püüab iga vaharietes inimesi, taluhooned, tarbe-esemeid, eluolu ja linnavaateid. Mit-med raamatus olevad pildidused on omandanud lausa ikoonilise väärtu-se, teised leiavad selles fotoalbumis esmakordset publitseerimist.

Entsüklopeedia uudised

Märtsikuu esimesel poolel jõuab tead-mishimulistele lasteni uus veebiportaal www.teadur.ee. Teadur põhineb 2008. a. ilmunud TEA Laste- ja Noorteentsüklo-peedia DVD-versioonil, milles lisaks asjalikele ja lastepäraselt kirjutatud artiklitele leidub ka hulganisti video-, heli- ja mitmesugust interaktiivset pildi-materjali. Lisaks Teaduri entsüklopeedi- lisele osale leiavad õpihimulised noored sealt matemaatika- ja teisi valemeid, mõõtühikute teisendajaid, harivaid

mänge ning vastuseid isegi paljusid täiskasvanuid nõutuks jätvatele küsi- mustele: kuidas tekib udu, miks Päi- kesel on plekid, kes on maailma kii- reim loom jne.

ilmunud

Berlitz'i reisijuht

Kanada
144 lk, pehme kõide
 Kanada reisijuht on kogutud kõige olulisem info selle maa kohta, mis aitab kaasa teie reisi õnnestumisele. Käepärasel tasku- formaadis reisijuht annab selge ülevaate Kanada peamistest vaatamisväärsustest nagu CNI torn Torontos, Niagara juga, Kaljumäestik jne. Lisaks rohketele loo- duslikele huviväärsustele sisaldab raamat ajaloolist taustainfot, annab vaba aja veetmise ja sportimisõuandeid ning jagab õpetussõnu söögikohtade valikul. Raamatust leiab praktilise ülevaate nii kuulsamatest linnadest kui ka suurepä- raseid hotelli- ja restoranisooitusi.

Berlitz'i reisijuht

Ameerika Ühendriigid
144 lk, pehme kõide
 Ameerika Ühendriikide reisijuht on mugavas väikeses formaadis ning asendamatu abi- mees maa tundmaõppimisel. Raamat annab piirkondade kaupa selge ülevaate kõige tähtsamatest ajaloolistest ja loo- duslikest huviväärsustest ning teeb teie nende juurde hõlpsasti leitavaks. Lisaks erinevatele vaatamisväärsustele on ära toodud kõik oluline, mis Ameerika Ühendriikide külastajat võiks veel huvi- tada: söögi- ja majutuskohad, ostmis- paigad, meelelahutusvõimalused. Raamatust leiab ka üldist vajalikku reisiinfot (arstiabi, jootraha, transport jne).

Lõpeta muretsimine ja hakka elama!

Dale Carnegie
312 lk, pehme kõide
 Elus võib tulla ette olu- kordi, kus me kaotame töö ja pinna jälge alt, ning head nõuanded ja suhtumise muut- mine aitavad meid siis kindlasti raske- test hetkedest üle. Ameeriklane Dale Carnegie (1888–1955) oli kirjanik ja lek- tor, kuulsatel eneseabikursuste looja. Tema 1948. aastal ilmunud igihaljas raamat, mida on trükitud erinevates keeltes üle kuue miljoni eksemplari, aitab luge- ja lahti saada liigest muretsemisest, õpetab probleeme lahendama, kriitikat taluma, enda suhtumist muutmata ja väsi- must vältima – ikka selle nimel, et elu oleks õnnelikum.

Pisiettevõtja käsiraamat

Olavi Kärsna
272 lk, kõva kõide
 Olavi Kärsna, ettevõt- luskonsultant ja koo- litaja, annab käsiraamatus praktilist nõu üksikettevõtjale. Füüsilisest isi- kust ettevõtja, osatühingu ainuoma- nik-juhataja ja loovisik leiavad sellest raamatust juhi- seld ja julgustust ette- võtlusega tegutsemise kõikide prot- seduuride ja etappide läbimiseks, alustamisel lõpetamise või ettevõtte üleminekuni. Ja seda Eesti seadus- andlust järgides.

Kas TEAte?

TEA Kirjastuselt ilmunud äri ja isiksuse arendamise raamatuid värskeim on Dale Carnegie, „Lõpeta muretsimine ja hakka elama“. Kui palju on seda raamatut eesti keeles kokku trükitud?
 a) 26 000
 b) 36 000
 c) 46 000

Vastused saatke TEA Kirjastusse meili teel raamat@tea.ee või postiaadressil Liivalaia 28, Tallinn 10118. Õigesti vastanute vahel loositakse välja viiest raamatust koosnev komplekt sarjast „Lapse oma raamatukogu“. Õige vas- tus detsembrikuu küsimusele: „Pere terveitsentsüklopeedia“, „Lapse terve- seitsentsüklopeedia“ ja „Eakate terve- itsentsüklopeedia“ tõlkimise juures on konsultantideks olnud 51 eesti arsti.

Eesti spordilugu Kalevist Kanterini

TIIT LÄÄNE,
 raamatu autor

Kümme päeva enne Vancouveri taliolümpiamängude algust esit- les TEA Kirjastus Solarise kes- kuse Apollo raamatupoes väär raama- tut spordisõpradele – „Eesti spordi tas- kuentsüklopeediat“.

Mahuka ja ainulaadse raamatu koostaja on TEA Kirjastuse sporditoi- metaja Tiit Lääne. Peaaegu 900 lehekül- jel antakse ülevaade Eesti spordi areng- st Kalevipojast Gerd Kanterini. Oluli- semate sündmuste kronoloogiat ja lühi- lugusid ilmistavad tuhat fotot ja illust- ratsiooni.

Raamatu esitlusel osalenud EOK president Mart Siimann, olümpiavõit- jad ja maailmameistrid avaldasid hea- meelt, et selline väärt teatmeteos nüüd spordihuvilise lugemislauale jõuab.

Põnevad lood ja huvitavad faktid

Raamatus on Eesti spordilugu esma- kordselt perioodiseeritud. Kokku on raamatus kolmteist perioodi, mille vali- ku põhimõtted peaksid spordisõbrale võrdlemisi arusaadavad olema. Iga pe- riood tähistab teatavat ajastut, mida on võimalik eelnevast ja järgmisest selgelt eristada. Eri ajastute kujunemist aita- vad raamatu lugejale selgitada ka pe- riode sisse juhatavad eessõnad ja lõ- pus paiknevad kokkuvõtted.

Perioodi esimene osa koosneb kro- noloogiast, kus on ära toodud valik olu- lisemaid spordisündmusi ja -saavutusi. Käsitlemisel pole paraku leidnud kau- se sellele vastus. On olemas teatavad üldkriteeriumid printsipiid, mis toimivad nii looduses, era- kui ka ärielus. Me võime neid eitada, maatasa teha, mitte tunnustada – kuid need kehti- vad sellest hoolimata. Kui viime nendega kooskõlla nii iseenda kui ka oma tegevused, hakkab meie elu peagi paremuse suunas muutuma.

Pisiettevõtja käsiraamat
Olavi Kärsna
272 lk, kõva kõide
 Olavi Kärsna, ettevõt- luskonsultant ja koo- litaja, annab käsiraamatus praktilist nõu üksikettevõtjale. Füüsilisest isi- kust ettevõtja, osatühingu ainuoma- nik-juhataja ja loovisik leiavad sellest raamatust juhi- seld ja julgustust ette- võtlusega tegutsemise kõikide prot- seduuride ja etappide läbimiseks, alustamisel lõpetamise või ettevõtte üleminekuni. Ja seda Eesti seadus- andlust järgides.

„Eesti spordi taskuentsüklopeedia“ autor Tiit Lääne rõõmustab spordisõpra mahuka teatmeteosega, mis hõlmab eesti spordilugu Kalevipojast Kanterini. Foto Jüri J. Dubov

Raamatus jäädvustatu kinnitab, et sport on Eestile ja eestlastele tähenda- nud alati rohkem kui lihtne meelelahu- tus. Spordi kaudu on end maailmale teadvustatud ning sportlaste edukus on loonud Eestile spordiriigi maine.

Suurvõidud ühiste kaante vahel
 Meil on mitmeid suurvõite ja spordikan- gelasi, mida või keda meenutada ja aus- tada. Nii on selles taskuentsüklopeedias koos Eesti sportlaste saavutused olim- piamängudel, MM- ja EM-võistlustel.

Samas pole „Eesti spordi taskuent- süklopeedia“ aga kaugeltki klassikaline entsüklopeediiline teatmeteos, kus ar- tiklid on lühikesed ja faktirohked. Lu- gedesse on püütud tuua ajastu hõngu ja meeleolu, vahetuid kommentaare.

Kõik selleks, et teatmik pakuks huvi ka neile, kes otsivad spordis peale numbri- te ja nimede ka midagi muud.

Tagasivaatavad lood annavad ette- kujutuse sellestki, kuivõrd kardinal- selt on aegade jooksul muutunud erine- vate spordialade tähtsus ja rahva huvi

nende vastu. Üldjuhul on need seotud mõne tähtsportlase olemasolu, üldise populaarsuse või isegi poliitiliste mõju- tustega. Nii on perioodide tipus püsi- nud male, motosport, maadlus, jalgpall, tõstmine, korvpall ja suusatamine ning siis ühel hetkel jälle tahaplaanile vaju- nud. Kõigest sellest saab raamatut lu- gedes ka ettekujutuse.

Originaalmaterjalil põhineva raama- tu lõpus on mahukad isikunimede ja spordialade ning -võistluste registrid. Ilmunud spordiraamat on hea abimees ka lähenevate taliolümpiamängude pa- remaks jälgimiseks.

Eesti spordi taskuentsüklopeedia
Tiit Lääne
856 lk, kõva kõide

kolleegidevahelisi suhteid ning tööprot- sessi juhtimist. Kolmas peatükk on pü- hendatud juhtide arendamisele. Antak- se näpunäiteid, kuidas arendada pare- mat otsest juhtimist, viia sisse hinda- missüsteemi jms. Neljas, viimane pea- tükk käsitleb arendustöö jätkusuutlik- kust.

Juhtimise argipäev
Ingeborg Baustad, Åge Sørsvæen
254 lk, kõva kõide

Hääletu alistumise kaja

KÜSITLENUD ANDRES ADAMSON

.....

IImumas on tuntud ajaloolase, Tal- linna Ülikooli Ajaloo Instituudi di- rektori Magnus Ilmjärve märgilise tähendusega uurimuse „Hääletu alistu- mine“ täiendatud uustrükk.

See riikliku teaduspreemia pälv- nud raamat on tekitanud Eesti ühiskon- nas ägedaid vaidlusi selles esitatud sei- sukohtade poolt ja vastu. Ka väljaspool Eestit on huvi teose vastu olnud suur – muuhulgas kaitses Magnus Ilmjärv sa- mateemalise doktoritöö Helsingi Üli- koolis ja tema dissertatsioon ilmus Stockholmis Ülikooli teadusmonograa- fiate seerias.

Kirjastus kasutab juhist, et anda sõna autorile endale.

Ilmumas on tuntud ajaloolase, Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudi direktori Magnus Ilmjärve märgilise tähendusega uurimuse „Hääletu alistumine“ täiendatud uustrükk. Foto: ERAARHIV

edukas sisepoliitika. Soome näide pa- kub sellele kinnitust. Soomal ei igal po- liitilisel parteil oma nägemus välispoli- tikast ja võimalus seda vaba ajakirjan- duse kaudu väljendada. Soomes leidis poliitilisi ja sõjalisi ringkondi, kes orien- teerusid välispoliitiliselt Saksamaale.

Kuid samas leidis Soomes ringkon- di, kes vaatamata Euroopa suurpoliiti- kas toimunule pidasid iseseisvuse taga- tiseks suhteid Inglismaa, Prantsusmaa ja Skandinaavia riikidega. Soome ei si- dunud ennast 1930. aastatel ainult ühe suurriigiga või suurriikide grupiga. Soomes mõisteti, et suurriigid blifuvad ja võivad otsustaval hetkel reeta.

1930. aastatel peetud avalikes kõne- des väljendasid Balti riikide juhid val- misolekut kaitsa iseseisvust mistahes vaenlase vastu. Kui aga agressor hiljem ulatas käe, siis võeti see sõnagi lausu- mata vastu. Kaubeldes riigi iseseisvuse ja territoriaalse puutumatuse üle, usuti ühe agressori võitu ja unustati rahvas. Seejuures kuulutasid kõigi kolme Balti riigi valitsused kogu maailmale, et vas- tastikuse abistamise lepingud Nõuko- gude Liiduga sõlmiti 1939. aastal vabal tahtel võrdväärsete partnerite kokku- leppe tulemusel.

1940. aasta juunis aga teatasid kõigi kolme Balti riigi valitsused maailmale, et Nõukogude Liidu ultimatum ei tä- henda mingil moel iseseisvuse likvi- deerimist. Ultimatumini saamise hetkel oli Eesti, Läti ja Leedu valitsustel ning

mitmetel kõrgematel sõjaväelastel õel- da oma rahvale ainult seda, et Nõuko- gude Liit ja Punaarmee on Baltimaade toelised sõbrad ja abistajad. Kõige selle tagajärjel sattusid Balti riigid agresso- rist suurriigi – Nõukogude Liidu – raudsesse haardesse.

Kas Eesti alistumine 1939–1940 oli teie meelest absoluutselt paratamatu või leidis meie riigijuhtidel tollastes oludes ja teadmiste juures siiski mingit liikumisruumi teisi toimimiseks?

Eesti ajaloolaste seas võtab aina enam maad arusaam, et relvastatud vastupanu oli lootusetu, selle üritami- ne sestap vastutustundelise, väikerah- va edasipüsimisest esikohale seadva riigimehe silmis väljastatud.

Mida me neile siis ikkagi ette heida- me – seda, mida nad tegid, või seda, kuidas nad tegid?

On selge, et Eesti, Läti ja ka Leedu sõjalised jõud poleks suutnud 1939. aa- ta stigisell kuigi pikalt takistada oma ter- ritoriumide okupeerimist Punaarmee poolt. Rääkimata sõjalisest vastupanust Saksamaale 1941. aastal. Balti riigid olid ja on suhteliselt ressurssideta, pii- ratud inimpotentsiaaliga riigid. Lisame siia veel toonase geopoliitiliselt eba- soodsa olukorra. Sõjaline vastupanu il- ma mõne suurriigi toetuseta saanuks olla ainult väga lühiajaline.

Alternatiiv – tõe väljaitlemine, ise- seisvuse kaitsesks poliitiliste vahendite

kasutamine, st iseenadks jäämine – oli olemas. Muidugi, ka siis järgnenuks okupatsioon. Ajalugu on aga näidanud, et okupatsioon ei pruugi alati tähenda- da iseseisvuse kaotust. Küsimus on seega alistumise viisis ja anneksiooni vältimise võimalikkuses. Nõukogude Liit okupeeris Teise maailmasõja käi- gus mitmeid Euroopa riike. Annekteeriti aga ainult kolm riiki.

Veel täna on Balti riikides levinud arvamus, et mingi teistsuguse lahendu- se korral oluks Nõukogude Liidu rep- resioonid märkimisväärselt suuremad, ning et tingimusteta ja hääletu alistu- mine oli optimaalne lahendus. Väidetakse, et ehkki alistumine ei päästnud isesei- vust, päästis see siiski suurema osa rah- vast, kes oli pool sajandi hiljem suuteli- ne iseseisvuse taastama.

Kuid võiks ju spekulierida sellegi üle, kus me oleksime, kui Vabadussõda poleks toimunud. Juureldes küsimuste üle, mille kohta faktid puuduvad – ehk- ki tunnustades ajalooteaduslike analüü- sise vajalikkust, mõningal määral ka ajalooliste alternatiivide loomise vaja- likkust –, tuleb tõdeda, et alternatiivide otsingud muutuvad sageli ebatädsu- liseks spekulatsioonideks.

Ajaloolaste enamus ei tunnista konstruktisioone sündmustest, mille kohta faktid puuduvad. Hääletu alistu- misega kaotati oma nägu ja võimalus sõjajärgses maailmakorraldu- ses kaasa rääkida.

ilmunud

Restorani- teenindus
Maie Kotkas, Anne Roosipõld
296, pehme kõide
 Põhjalik käsiraamat nii kelterni- ja ettekandjaõpilasele kui ka ettevõtte juhile. Õpikus iseloomus- tatakse eri liiki restorane ning tutvus- tatakse kliendikeskse teenindamise üldpõhimõtteid, vaadeldakse erineva suurusega restoranide organisatsoo- nilist ülesehitust, tutvustatakse tee- nindajate ametijuhendeid ja tööko- hustusi, antakse ülevaade saalitöö korraldusest, kelterile esitavatest nõuetest ning kelteritöö isearasus- test ning räägitakse etreenindusest ning rahvusköölike isearasustest.

ilmumas

Henry VIII kuus naist
Antonia Fraser
tõlkinud
Piret Ruustal
600 lk, kõva kõide
 „Lahutas, jäi peast ilma, suri, lahutas, jäi peast ilma, elas kuninga üle...“ – selle tuntud vem- malvärsiga on kuninga Henry VIII kuus naist tavateadvuses defineeri- tud mitte niivõrd oma elude kaudu, kuivõrd viisi kaudu, kuidas need elud lõppesid. Antonia Fraser osutab, et Henry abikaasad polnud mingid tühi- sed nukukesed ega lihtsalt naissoo stereotüübid, kellena neid on mõni- kord vaadeldud. Aragóni Catherine kõneles soravalt mitut keelt ja valit- ses regendina kuningriiki, kui Inglis- maa saavutas 1513. aastal Floddeni väljal sõltatse üle otsustava võidu. Anne Boleyn põhjustas mitte ainult Henry lahkulöömise praavstist, vaid ka edendas Inglise reformatsiooni, samuti nagu Catherine Parr, kes oleks peaaegu kaotanud trooni (ja võib-olla elugi), vaeeldes abikaasaga teoloogia- küsimuste üle.

Ildses Roomas viie denaaria päevas
Philip Matyszak
tõlkinud
Lii Tõnisman
166 lk, kõva kõide

Teravmeelne reisijuht läkitab lugeja ajas tagasi aastas 200 pKr. Raamat annab nõu, kuidas meritsi Itaaliasse jõuda ja keiserlikku Rooma sõitmiseks parim tee valida ning mida selle seits- me künkall vaadata. Antiikmaailma suurimad ja rahvarohkeimad linnad on välja pakkuva üle saja vaatamängu, nende halduse kaarikuvõidusõidud ja lõbustused Colosseumis, kus gladiato- rid rahva rõõmuks surma lähevad.

Ildses Ateenas viie drahmiga päevas
Philip Matyszak
tõlkinud
Lii Tõnisman
144 lk, kõva kõide

See raamat pakub kõike, mida turistil läheb tarvis ajarännuks 5. sajandisse eKr. Lugeja reisib Termopüülde, Delfi orakli ja hiljaage aset leidnud eepi- lise Marathon'i lahingu kaudu tarku- sejumalanna Athena linna Ateenasse, kus saab tuttavaks Sokratese, Thuky- didese, Pheidiasse ja teiste kõigi aega- de kuulsaimate filosoofide, kirjanike ja kunstnikega ning õpid tundma sel- le imetusväärse ja ebatavalise linna tõelist iseloomu.

ilmunud

Kuidas hakata ettevõtjaks
Ideest kasumini
Elo Odes
160 lk
pehme köide
Raamat annab praktilist infot, kuidas koostada äriplaani, leida rahastajad ja jõuda võimalikult kiiresti ja valutult ideest kasumini. Raamatus on palju ettevõtjate kogemused ja soovitused, kuidas teha äriplaani, kuidas uurida turgu (kes on konkurendid ja kes võiksid olla kliendid), millised investeringud ja kui suures mahus tuleks teha, millise hinnaga saaks toodet-teenust pakkuda, et asi end ära tasuks, kas see hind oleks klientidele vastuvõetav jms.

Äriplaani ühel lehel + CD
Kiireim ja lihtsaim viis äriplaani kirjutamiseks
Jim Horan
tõlge OÜ Titania Tõlked
96 lk
pehme köide
Enamik alustavaid ettevõtjaid ja firmade omanikke ei taha või ei oska äriplaani kirjutada, sest see on liiga keeruline. Raamatus „Äriplaani ühel lehel“ õpetab tunnustatud ekspert ja nõustaja Jim Horan, kuidas muuta head ideed edukaks äriks, kirjutades lihtsa, kuid toimiva äriplaani. Raamatuga on kaasas CD-plaat, millel hulgaliselt harjutusi, näidisäriplaane ning kalkulaatorid finantsprognostide ja -analüüside tegemiseks.

Õigel lainer
Äritööd, mis eristavad turult
Stull, Myers, Scott
tõlkinud Marit Mesipuu, Annika Steinberg
200 lk
pehme köide
Uus aeg vajab uut moodi lähenemist. Autorid heidavad üle parda tavapärase tootmis- ja turundusotuse tegemise alused. Nad tutvustavad lahendusi, mis aitavad üles leida ja ära kasutada potentsiaalsed võimalused: inimesed, kes sinu ettevõtte kliendid veel ei ole. Sa õpid häälestuma õigele lainerle: määratlema turuvajadused ja looma läbilõõv toode või teenus, mille ostmise peale on inimesed nõus raha kulutama.

Loovustehnikad
77 viisi ideede leidmiseks
Elina Tolmats
160 lk
pehme köide
Kui mõte on kinni jooks- nud ja kusagilt ei paista ühtegi värsket ideed, võtke kätte Elina Tolmatsi raamat „Loovustehnikad. 77 viisi ideede leidmiseks“. Tartu Ülikooli doktorant ja AS Enics Eesti personalijuht on koondanud kaante vahele 77 eri tehnikat, mille abil stimuleerida mõtlemist ja ärgitada inimesi loovaid lahendusi pakkuma. Kõik tehnikad on elus järele proovitud ja en- nast eri olukordades tõestanud.

Edujanu
John Kotter
tõlge OÜ Avatar
160 lk
pehme köide
Maailma tunnustatuima muudatuste juhtimise uurija John Kotteri viimane raamat „Edu- janu“ kõneleb kriisist väljuva majanduse jaoks väga aktuaalsel teemal: kuidas ku- jundada järjepideva muutmise vajalik- kus oma ettevõtte põhiväärtuseks ja se- da paremini päevast päeva ellu viia. Uue

tõusutsükli alguses tasub selle ra- matu põhitõed ellu rakendada, see aitab järgmist langust valutumalt üle elada.

Läbilõök
Igor Rõtov, Meelis Mandel, Väinu Rozental, Villy Paimets
238 lk
pehme köide
Eesti majanduse 20 aasta ajalugu eesti, vene ja inglise keeles, illustrat- sioonideks arvukad fotod Äripäeva suurest fotoarhiivist. Iga aasta kohta on eraldi ülevaade ning konkreetset aastal oma tegevusega enam silma paistnud majandustegelase port- reelugu.

Teistmoodi tegijad
Sotsiaalne innovat- sioon ettevõtetes
Tiina Saar
232 lk
pehme köide
Sotsiaalne innovatsioon, teisisõnu inimeste algatatud ja ellu viidud uuendused, mis on muutnud ettevõt- tes töötamise meeldivamaks, toonud ettevõttele edu, parandanud mainet, infoliikumist, kultuuri vms, on üks vä- gveg juhtimisvahend, kui seda osata kasutada. See ei vallandu iseenesest, vaid vajab teatud tingimusi, mis pole- gi teab kui keerukad.

Mõjukuse valem
Elo Odes
160 lk
pehme köide
Kuidas tõusta hinna- tud spetsialistist kogu valdkonna eksper- diks või kuidas võiks tippjuhist saada arvamusiõliidre kogu ühiskonnas? Kui olete kolleegidele tõestanud, et olete parim spetsialist firmas või nautite juhina kõigutamatut liidripositsiooni, mida siis oma kogutud mõjukuskre- diidiga edasi teha? See raamat on nelle, kelle sihid on kõrged.

Karmi aja taktikad
Patrick Forsyth, Frances Kay
tõlkinud Riina Vällo
204 lk
pehme köide
Oatamine, kui tahes lootusrikkalt, ei kvalifitseeru läbikaalutud tegevuse- na. Kui teie konkurentide edu võibki seletada hea õnnega, ei saa selle peale reaalse taktikana küll lootma jääda. Suure tõenäosusega lähed tar- vis karme meetmeid ja mida varem te nendega pihta hakkate, seda parem.

Emotsionaalse intelligentsuse treening
Stephen Neale, Lisa Spence-Arnell, Liz Wilson
tõlkinud Toomas Hõbemägi
224 lk
Arengutreening koos emotsionaalse intelligentsuse arendamisega on voi- mas relv tänapäeva kiiresti muutuv- sa karmis äri maailmas. Emotsionaal- se intelligentsuse treening tähendab sisuliselt enda treenimist, kas ise- seisvalt või juhendaja käe all, küpse- ma emotsionaalse intelligentsuse saavutamiseks ehk enda väimeks ja kõlbeliseks arendamiseks.

Harvardi brändisari nüüd eesti keeles

Märtsis ilmuvad eesti keeles esimesed raamatud Harvard Business Pressi ja Harvard Business School Pressi raamatute sar- jast Taskumentor. Sarjas on 28 raama- tut, mis pakuvad käepäraseid tööriistu, enesehindamise teste ja elulisi näiteid igapäevaste probleemide asjatundli- kuks lahendamiseks. Iga raamat kes- kendub erinevale tööle teemale.

Käepärase suuruse ja mahuga ra- matud sobivad lugemiseks nii laua ta- ga, koosolekul kui ka teel olles. Taskus- se mahutu teejuht võimaldab otsida vastuseid enamikule tööil esile kerkiva- te küsimustele kiiresti ja efektiivselt.

Kriise tuleb ennetada
Mida sa teeksid, kui sinu parim töötaja homme töölt lahkaks? Mis siis, kui sinu kontorihoones oleks tulekahju ja sa ei pääseks mitte nädalat oma arvuti või kaustade juurde? Kas sa saaksid edasi töötada ja täita klientidele, müüjatele ja tarnijatele antud lubadusi? Ootamatuid sündmusi, mis võivad sinu osakonda või ettevõtet hävitaval mõjutada, on teisi. Kuid etteplaneeri- mise abil saad võimaliku katastroofi mõju leevendada, seda ennetada või mõnikord oma ettevõtte kriisist kogu- ni kasu tuua. Kriisijuhtimise mentor Norman R. Augustine kirjeldab „Kriisi- juhtimise“ raamatus protsessi, mis at- tab sul kriise efektiivselt juhtida, olgu sa siis firma või osakonna juhataja või meeskonna juht.

Stressi saab ohjata
Kell on pool kaheksa reede õhtul ja si- na oled ikka töölaua taga – pärast pikka ja stressirohket nädalat kontoris. Sa tunned, kuidas adrenaliin soontes mõ- lab. Ent järele mõeldes mõistad, et stress ei piirdu ainult viimase nädalaga. Kui sa lased stressitasemel liiga kõrge-

le kerkida, võid selle eest kallist hinda maksta. Ometi pole stress alati halb. Mõistlikul tasemel võib see sinusse energiat süstida ning ärgitada lahenda- ma töölaaseid probleeme ja saavutama tähtsaid eesmärgi.

Stressijuhtimise mentor, dr Edward Hallowell, ütleb oma „Stressijuhtimise“ raamatus, et stressijuhtimise võti on te- ha vahet kasulikul ja kahjulikul stressil ning hinnata seejärel oma stressitaset. Kui see hakkab lähenema ohlikule pii- rile, asu seda ohjama raamatus kirjelda- tud lihtsate meetodite abil.

Kaheksa sammu otsuseni
Mida suuremad on panused, seda när- vilisem on otsuse tegemise protsess. Tarkade otsuste tegemiseks pead sa seda protsessi tundma. Kaheksa efek- tiivse otsuse tegemise sammu mõistni aitab sellele kaasa. „Otsuste tegemi- se“ raamatus vaatleb mentor David A. Garvin igat sammu üksikasjalikult – alates eeltööst ja levinumate takistuste äratundmisest kuni alternatiivide teki- tamise ja hindamise ning huvigrupi- deni. Siit leiad ka näpunäiteid, kuidas üldist otsusetegemise protsessi hinna- ta, et kogemuste kasvades selles osas pidevalt areneda.

Vali õigeid inimesi
Targad palkamisotsused annavad su firmale olulist lisaväärtust andeka tööta- ja nool, keda firma vajab, et konkurenti- dest ees püsida. Mentor Linda A. Hill annab raamatus „Töötaja palkamine“ nõuandeid, kuidas palkamisprotsessi etappidega toime tulla. Need etapid on: tööülesannete piiritlemine, võimalike kandidaatide leidmine, töövõetluse, kandidaatide hindamine ning otsuse ja huvitava tööpakumise tegemine.

Mentor Susan Alvey räägib värba- misele vastupidisel teemal ja annab nõu

Taskumentori eestikeelses sarjas ilmub 28 raamatut

1. Otsuste langetamine
2. Töötajate koondamine
3. Kriisijuhtimine
4. Stressijuhtimine
5. Töötaja vallandamine
6. Töötaja palkamine
7. Tagasiside andmine
8. Arenguvõetlus
9. Inimeste juhtimine
10. Meeskonna juhtimine
11. Projekti juhtimine
12. Esitluste tegemine
13. Koosolekute juhtimine
14. Läbirääkimiste pidamine
15. Esitluste tegemine
16. Finantsalane pädevus
17. Äriplaani koostamine
18. Karjääri planeerimine
19. Tööülesannete delegerimine
20. Inimeste veenmine
21. Koostöö ülemusega
22. Uus juht
23. Suhteprobleemide lahendamine
24. Uuenduste elluviimine
25. Eelarve koostamine
26. Strateegiate rakendamine
27. Muutuste juhtimine
28. Tulemuste mõõtmine

koondamiseks. Tema raamatust „Töö- tajate koondamine“ leiab infot ja abiva- hendeid, kuidas tegelda koondamise kõige keerulisemate aspektidega, seal- hulgas näiteks, kuidas põhjendada koondamist, keda koondada, kuidas sellest teatada ja kuidas hiljem mees- konna produktiivsust säilitada.

Kaasutades muude teabeallikate seas ka hiljaegu avalikusele kättesaa- davaks tehtud poliitbüroo protokolle, šifreeritud telegramme, memuaare ja vestluste lindistusi, tõestab Zubok, et

„Kreeka müüdid“ aitab mõista olnut ja olevat

PRIIT PÕHJALA

„Kreeka müütid“ autor Robert Graves (1895–1985), popu- laarne inglise kirjanik ja tõlki- ja, oma hilisemas elus ka Oxfordi üli- kooli poetikaprofessor, tundis sügavat huvi ajaloo, täpsemalt antiikaja kõrg- kultuuri Vana-Kreeka ja Vana-Rooma vastu. Ühendades kirjandusliku ande ning oma ajaloolase kire, üllitas ta elu jooksul hulgaliselt ajaloosil romaane ning väljapaistvaid tõlkeid ladina ja kreeka keeltest.

Teaduslik põhjalikkus koos meelelahutusliku stiiliga

Esimestest on tuntuim Rooma imperaa- tori Claudius ajaloolistest faktidest konstrueeritud biograafia „Mina, Clau- dius“ (1934, eesti keeles 1978 Hardi Tiiduse tõlkes), viimastest aga Gaius Suetonius Tranquillus „Keisrite elulu- gude“ tõlge inglise keelde (1957). Tänu oskusele siduda teaduslik põhjalikkus selguse ja meelelahutusliku stiiliga suutis Graves oma teosed hästi müia ning tema tuntuimad kirjutised on täna- päevani menulad ja neid tõlgitakse paljudesse keeltesse.

Sama kehtib ka Gravesi „Kreeka müütid“ kohta, mis ilmus esmakord- selt 1955. aastal Inglismaal ning millest on välja antud kümneid trükke ja tõl- keid. Praeguseks, rohkem kui pool sa- jandit hiljemaks, on sellest kujunenud üks klassikalise filoloogia põhitexte, mida tsiteeritakse ohtralt teistes tead- dustekstides, kuid mis on sobilik luge- misvara ka lihtsalt asjahuvilisele.

„Kreeka müütides“ jutustab Graves ümber Antiik-Kreeka jumalate ja kan- gelastega seotud müüte. Seda on teh- tud ka enne ja pärast teda, paremini ja halvemini, kuid Gravesi eripära seis- neb äärmises põhjalikkuses ja üksikas- jalikkuses; tuginedes väga suurele hul- gale allikmaterjalile – raamat on varus- tatud ka aukartustäratava hulga viide- ta –, püüab Graves kajastada iga müüdi kõiki variatsioone ja elemente, kusjuu- res sarnase põhjalikkusega käsitletak- se nii üldtuntud kui ka vähem teada ole- vaid lugusid.

Esmakordse ilmumise järel pälvis „Kreeka müüdid“ tunnustava tiitli

Pildiallkiri

„Kreeka mütoloogia esimene modern- ne käsitlus“, „Moderne“ seetõttu, et Graves ei piirdunud sugugi ainult müi- tide põhjaliku kirjeldamisega, vaid lisas iga müüdi juurde ka kaasagsetest uu- rimistulemustest lähtuva kommentaari, tõlgendades müüte nii ajalooliselt kui ka antropoloogiliselt aspektist.

Mastaapne uurimus omas valdkonnas

Toele au andes tuleb öelda, et Gravesi kommentaare müütide juurde on nii imetletud kui ka kritiseeritud. Paljud uurijad on leidnud, et tema kommen- taarid on spekulatiivsed ja ta enda lem- mikteooriate poole nõ kaldu. Vastuse- na sedasorti kriitikale on Graves tauni-

nud tüüpilist teadlaslikku kuivust ning arglikku püüet vältida julgeid oletusi ja subjektiivseid hinnanguid.

Arvestades müütide rohkust, nen- de kirjeldamise detailsust ja autori põh- jalikke kommentaare, võib „Kreeka müüte“ pidada üheks mastaapsemaks uurimuseks omas valdkonnas. Ent kui- gi teos on mahukas ja mitmete omadus- te poolst pigem teadustekst kui lihtne aaviide, ei maksa lugejail ennast pelu- tada lasta.

Nagu juba öeldud, Graves on müüte ümber jutustades taotlenud selgust ja nauditavust – „harmoonilist narratiivi“, nagu ta ise on öelnud – ning see teeb müütide ümberjutustused meeldivaks lugemiseks ka neile, kes ei tunne mütö-

loogia vastu professionaalset huvi.

Mainimist väärib ka humoor, mida Graves endale puhuti lubab; näiteks seab ta kahtluse alla uskumuse, et Trooja ja Antiookia rajati pühade leh- made valitud paika, põhjendades oma skepsist asjaoluga, et „lehmade arusaad- mad kaubandusest ja strateegiaist ei ole kuigi kõrgelt arenenud“.

Võti nii mineviku kui ka tänapäeva mõistmiseks

„Kreeka müütide“ esmaväljaanne ilmus kahes köites. Ka eestinduse puhul on seda traditsiooni järgitud. Esimene köi- de, mis äsja eesti keeles lugejateni jõu- dis, koosneb lisaks põhjalikust sisseju- hatusest, kus autor annab ülevaate oma müütikäsitluse põhimõtetest ja raama- tu ülesehitusest, veel saja neljast konk- reetseid müüte käsitlevast peatükist. Esimeses peatükis on kirjeldatud ja kommenteeritud Pelasgi loomisüüti, viimases Theseuse surma.

Nende kahe vahele mahub käsitlusi Athenast, Zeusist, Herast, Dionysosest, Aphroditest, Narkissosest ning palju- dest teistest tuntud ja vähem tuntud mütoloogilistest tegelaskujudest. Teine köide, mis peaks eesti keeles ilmuma 2010. aasta teisel poolel, algab Oidipuse müüdist ja lõppeb Odysseuse kojujoud- misega oma eksirännakutel.

„Kreeka müüdid“ ei ole mitte ainult põhjalik teejuht kauges minevikku, vaid ka tänapäeva, meid ümbritseva kultuuri sisse. Nüüdisegne kultuur si- saldab ju ohtralt allusioone kreeka mütö- loogiale, ehk isegi rohkem kui ükski varasem kultuur või ajastu, sest kui va- rem inspireerisid kreeka mütoloogil- sed jumalad ja heroseed kunstnikke ja kirjanikke, siis nüüd õhutavad nad ka filmiloojate fantaasiat. Suur osa täna- päeva kultuurist on paremini mõistetav just kreeka mütoloogia ja „Kreeka müütid“ valguses.

Kreeka müüdid I
Robert Graves
tõlkinud Triinu Pakk
kujundanud Angelika Schneider
488 lk, kõva köide

vaadatuna. See on lugu, mis erineb või- duka Lääne autorite loodud pildist.

Vladislav M. Zubok on Temple'i üli- kooli abiprofessor. Ta on raamatute „Ameerika-vastatus Venemaal: Stalinist Putini“ ja „Kremli külma sõja osali- sed: Stalinist Hruštšovini“ kaasautor.

Luhtunud impeerium
Vladislav M. Zubok
tõlkinud Peedu Haaslava
kujundanud Piret Niinepuu-Kiik
568 lk, kõva köide

ilmunud

Pildistus loomulikes värves
Varajane värvifotograafia Eestis
koostanud Merilis Sähka
kujundanud Evelin Kasikov
160 lk, kõva köide, värvitrukk
Kui paljud teavad, et esimesi värvifotodis tehti Eestis juba sajandi alguses? Viimastel aastatel on arhiivi- dest ja erakogudest leitud hulk värvifotodis Eestist, mis näitavad esimest korda 1920.– 30. aastate elu tegeli- kes värvides, mitte mustvalgelt. Raamatus on ka ülevaade värvifoto- graafia algusest maailmas ja Eestis. Piltidel on kõigile tuttavaid vaatamis- väärsusi ja ka inimesi igapäevast elu kodus, rannas jpt olukordades.

Aatomiku lood
Vladimir Beekman
pildid Johnistanud Edgar Valter
kujundanud Dan Mikkin
88 lk
kõva köide

„Elas kord väga tark ja kuulus Teadla- ne. Kord töötas ta jälle oma laua taga, käes suur pank rasket ja haruldast metalli, mis helkis nagu hõbe. Teadla- ne võitis metallikamaka küljest ainult pisikeses killu, et seda uurida. Kõll – pudenest sellest nii tilluke kübe, et palja silmaga polnud nähagi. Ennää imet! See oli hoopis pisike poiss, suurte siniste silmade ja punaste punnis põskedega.“ Nii alustab taas oma seiklusi Vladimir Beekmani legendaarne Aatomik.

Loomade farm. 1984
George Orwell
tõlkinud Mati Sirkel, Tõnis Arro, Tiit Kusnets ja Rünno Vissak
kujundanud Jüri Jegorov

Sari „Punane raamat“ 392 lk, kõva köide
„Loomade farm“ ja „1984“ on kahtle- mata Orwelli kõige tuntumad teosed. Ehkki kirjutatud enam kui 50 aasta eest, pole need kaotanud aktuaalsust ja teravust ka 21. sajandi alguses. Totalitaarsed riigid pole tänaseks kuhugi kadunud, meedia abil korral- datav ajupes on hoopis suuremad mõõtmel omandanud ning Orwelli poliitiloomi või loompoliitikut võib kohata igal sammul.

Tõbi
Guillermo del Toro, Chuck Hogan
tõlkinud Lauri Saaber

392 lk, kõva köide
JFK lennuväljal maandunud len- nuk peatub järsku. Kõik aknakardinad tõmmatakse alla, tuled kustuvad, sidekanalid on tum- mad. Lennujuhtimiskeskus on nõutu, aga juhtumist teatatakse ka nakkus- keskusse. Dr Eph Goodweather, bioloogiliste ohtude kiirreageerimis- rühma juht, siseneb lennukisse. Avanev vaatepilt paneb tarretama isegi tema külma vere. Tuntud filmi- režissööri ja põnevuskirjaniku koos loodud põnevustriloogia esimene osa.

ilmunud

Ulguva koera juhtum

Erle Stanley Gardner

tõlkinud Taivo Varjo

238 lk

taskuraamat

„Ulguva koera juhtumis“ valmistab Mason oma abilistele ja sõpradele pidevat

peavalu oma hulljulgusega. Kui lugu naljaka kaebusega mehel, keda segab naabril ulguv koer, paisub süngeks mõrvajuhtumiks, muutub Masoni põnevusearmastus isearnis ohtlikuks.

Mason aga on veendunud, et advokaat ei tohi kliendi kaitsel karta ei oma maine ega vabaduse kaotamist. Hulga riskantsete ja draamatiliste võtetega nii kohtusaalis kui ka mujal päästabki ta lõpuks oma kliendi mõrvasüüdistusest ning selgitab lisaks sellele, miks koer ulguv, välja sellegi, miks koer hiljem vait jäi.

Eesti labakinnas ilma laandes laiali

Aino Praakli

toimetanud

Tiiu Rosenberg

240 lk

kõva köide

Aino Praakli (tuntud ka kui Kinda-Maali) on etnograafilise kirikinda kudemise traditsiooni kandja ja edendaja, kes on selles vallas tegutsenud juba aastakümneid. Teie ees on tema koostatud unikaalne ja mahukas teos, kus on too-

Und oodates ära loe lambaid, vaid lambakriminulli!

PIRET PÄÄSUKE

.....

Kui tihti mõtleme sellele, kuidas me mingis olukorras käitume, miks on saanud tavaks just nii käituda? Kui ühes Iirimaal külas leitakse kohalik karjus tapetuna, käitub küla-rahvas justkui lambakari... Seepärast otsustavad Glennkilli lambad ise oma peremehe surma asjaolusid uurima hakata.

Kerge see pole, sest inimeste maailmas on ikka väga palju veidraid ja mõistetamatut, kuid enda seast kõige nutikama – Miss Maple'i – juhtimisel liigub lambakari tasapisi töö poole...

Kes arvab, et kriminaalžanr ei suuda enam midagi uut pakkuda, on ilmselt sunnitud oma veendumust korrigerima, kui loeb sakslanna Leonie Swanni debüütromaani, mille žanrimääratluseks „lambakriminull“. See on kahtlemata üks viimase aja tavatumaid ja paeluvamaid teoseid, mis ühendab endas vaimukust ja põnevust, meelelahutust ja sügavmõttelisust.

Esmapilgul võib jääda mulje, et tegemist on klassikalises kriminaalromaanipi paroodiaga, humoristliku *hommage*-ga Agatha Christiele. Lugu hargneb ju žanrireeglite kohaselt: väliskes, üsna kinnises kogukonnas on toimunud kuritegu, võib eeldada, et kurjategija on kohalik, järelikult tuleb leida asi-

dud 175 labaku pilti koos mustrite ja asjakohaste õpetustega. Need kindod on kootud Eesti Rahvamuuseumi kogudes leiduvate eksponaatide järgi, millest igaühel on oma lugu. Nimetatud on ka algne kuduja või annetaja, samuti aasta, mil kinnas kootud ja kus täpselt.

Kõik tekstid on nii eesti kui ka inglise keeles.

Ohtlik lend 3

Isa ja tütar

Mihkel Uلمان

romaniseerinud

Kati Mururat

244 lk

taskuraamat

Andres Västriku oma tütar Kaja ei ole ainus, kes selles „Ohtliku lennu“ osas käerauad saab. Kui sul on ilmselgelt liiga palju raha, siis on oht, et sa liiga kaua ei ela!

Kes siis kokkas mehele poots-haagiga kuklasse? Vaata testamenti ja moodusta kahtlusalustest järjekord. Elementaarne ju! Samas on õhk paks peresisest ükskõiksusest, jäsest kalkultatsioonist. Et Västrikule elu liiga lihtne ei tunduks, saadab tema eksnukke pealinast bussisaadetisena meeldetuletuse, et ta on tütre isa, armastav ja hooliv, nii alfa kui ka beeta. Hea, et Rita liiga palju küsimusi ei esita!

Eesti iseseisvumise lugu

Raamat annab ülevaate ajast, mil ajaloolae sõlm sisse tuli, nagu autor ise ütleb. Sõlm, mille lah-tiharutamiseks kulus pea kogu 20. sajand. Vaatluse all on neli murrangulist aastat nii Euroopa kui ka Eesti ajaloos: 1917, 1918, 1919 ja mingil määral ka 1920. aasta algus.

Vaade

murranguaastatele

1917 – veebruarirevolutsioon Vene tsaaririigis. 303 aastat võimul olnud Romano-vite dünastia variseb põrmu. Lootuste, ootuste ja suurte segaduste aeg Vene impeeriumi rahvastele, sealhulgas ka eestlastele, kes kavandavad autonoomiat, julgemad unistavad koguni iseseisvast riigist. Kuni sellele arengule tõmbab pidurit peale enamlaste riigipööre, Oktoobri-revolutsioon.

1918 – Esimese maailmasõja neljas ja viimane aasta. Veritsev rinne ja nälgiv tagala. Keiserlikus Saksamaal väed on edukad idas, kus Nõukogude Venemaale surutakse peale Bresti rahu, raskustes aga lääneriindel. See viib novembri alguses Saksamaal revolutsioonile ja kapituleerumisele Antanti vägedele. Ühteagu varisevad kokku Saksamaa liitlased Türgi ja Austria-Ungari impeerium.

23. ja 24. veebruaril kuulutatakse Pärnus ja Tallinnas välja iseseisev Eesti Vabariik, millest ei taha midagi kuulda Baltimaid okupeerivad Saksa väed.

konflikt baltisakslaste relvajõududega viib liihikese, aga võiduka Landeswehri sõjani Põhja-Lätimaal. Kodusõjas vaevleva Nõukogude Venemaaga algavad aasta lõpul Tartus rahuläbirääkimised ja viimasel päeval kirjutatakse alla relvarahu kokkuleppele.

1920 – vaatamata Vene valgekaartlaste ja mõne Antanti riigi vastuseisule sõlmitakse 2. veebruaril Tartus rahu Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatiivse Nõukogude Vabariigi vahel. Rahulik ülesehitustöö võib alata, tulevik tundub kõikidel elualadel paljutootavana. Seda mitte ainult meie väikesel kodumaal. Loodetakse radikaalsete abinõudega maailma parandada. Viis riiki eesotsas Ameerika Ühendriikidega kehtestavad nn kuiva seaduse, et vabastada oma elanikud alkoholismist. Ka Eestis võtab karskuse nõue hoogu. Ainult et kõik ei lähe sugugi nii ladusalt, kui esialgu paistab...

Eesti Vabadussõja lugu

Hillar Palamets

toimetanud

Toomas Kiho

160 lk

kõva köide

raamatu vahel MP3 formaadis

6h 26 min kestev audioraamat

ilmub 22. veebruaril 2010

ilmunud

Lasteaia linnalegendid ehk mida on lastel õnnelikuks olemiseks vaja

Kai Kens, Eve Kuiv

64 lk, kõva köide

Kaasaegsed muinasjutud „Lasteaia linnalegendid ehk mida on lapse õnnelikuks olemiseks vaja“ on mõeldud koolieelses eas lastele maal ja linnas, nad aitavad ilmestada riikliku õppekava „Mi-

na ja keskkond“ teemasid, sest pajatavad asjadest, mida kõik lapsed peaksid teadma. Neid lugusid jutustades saame kuulajale näidata, kuidas olla hea.

On uskumatu, kuidas mõjub lapse käitumisele jõuluaeg ja teadmine, et päkapikk jälgib tema tegemisi. Selle raamatu abil saame päkapikkude head mõju pikendada. Kindlasti mõjutab vanemate vaimsus lapse head käekäiku. Nii ka raamat, mis peegeldab esivanemate vaimsus, pärandkultuuri. Talletatud on mälestus ma-sust, sest lõpuks kannatavad täiskasvanute vigade tulemusena lapsed, kes saavad olla õnnelikud vaid juhul, kui seda on nende omad vanemad.

Vana kaev

Boris Bernšteini

tõlkinud Toomas

Kall

447 lk

pehme köide

Boris Bernšteini raamat koosneb peale autori eessõna 19 esseest.

Huku pealtnägija mälestused

DAVID VSEIOV

.....

Iga raamatu esmatutvustajaks on kaanepilt. Ning nagu see on mälestuste puhul tüüpiline, vaatab ka antud raamatu esikaanelt meie vastu teose autor – Arnold Susi. Kuid vaatab kaugeltki mitte kaasajal tildlevinud naeratavalt kelmika pilguga. Vaid tänasel päeval pigem erandliku intelligentse inimese pilguga, mis paistab olevat vaatamata kümnenditesse ulatuvale ajadistantsile jätkuvalt uudishimulikult kõikenägev.

See on inimese pilk, kellega tahaks kohtuda ja rääkida. Mis maisel tasandil pole ilmselt kahjuks võimalik. Kuid õnneks ei takista miski Arnold Susi raamatut lugemast ja tema mõtte ning nähtu maailma sisenemast. Ehk temaga ajaning ruumibarjääri ületades lähedaselt suhtlemast.

Kirjeldab maailmasõja eeleõhtut

Tulevase Otto Tiefi valitsuse ministri Arnold Susi mälestused keskenduvad Esimese maailmasõja eelõhtule ja selle sõja poolt esilekutsutud sündmustele, mis lõpptulemusena viisid Vene impeeriumi hukuni ning koos sellega ka ise-seisva Eesti riigi sünnilooni. Need suursündmused on potentsiaalsetele lugejatele üldiselt tuntud, kuid Arnold Susi mälestused pakuvad neile lisaks arvukalt värvikaid üksikasju, mis muudavad kogu pildi olnust tunduvalt värvikirevamaks.

Seejuures on autori poolt kirjapan-du sedavõrd detailirohke, et tekitab paratamatult küsimuse inimhulga võimete piiridest. Mis samas ei tähenda kaugeltki seda, et raamatut lugedes tekiks hetkekski kahtlus loetu tööpärasusest. Pigem vastupidi – see muudab vähemalt mingis mõttes kadedaks.

Lisaks kõikvõimalikule huvitavale teabele on Arnold Susi mälestusteraamat ka lihtsal mõnus lektiitür, kuna autori stiil ja sõnavalk ning sellega kaasnev irooniline pilk on nauditav.

Arnold Susi pani oma mälestused kirja 1957–1960. aastatel, viibides asu-nisel Siberis. Olles seega sisuliselt

Eestlaste suurmanifestatsioon Petrogradis 1917. aasta märtsis. RIGIARHIIVI FOTO

Lipnik Arnold Susi enne Veebruarirevolutsiooni.

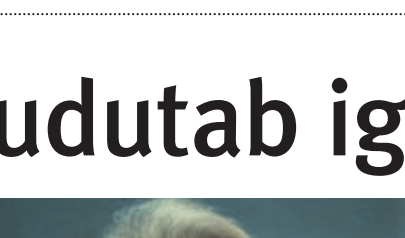
FOTO RAAMATUST

sõna „duuma“ päritolu seostamisel Romanovite dünastia algaastatega (lk. 158). Tütreid oli viimasel tsaaril neli ja sõna „duuma“ pärineb tunduvalt varasemast ajast. Kuid mälestused polegi ajaloouurimus. Neis võibki üldine tsaarilaste ja vaid tütarde arv minna vabalt segamini. Raamatu väärtus ei kannata sellest kopika võrragi.

Elulookirjeldused on viimasel ajal raamaturiilite peamiseks hitideks. Kuid Arnold Susi mälestused ei paigutu neist valdava enamusega tühte ritta. Sest erinevalt paljudest ei näe ega kirjelda Arnold Susi ennast, vaid seda, mis tema ümber toimus. Ta pole mitte enesetegude, vaid ajaloo sündmuste kroonik. Ning juba ainuüksi sellepärast tasub Arnold Susi mälestusi lugeda.

Keskendub olulisele

Aga see on tõdemus tänase päeva vaatevinklist lähtuvalt. Mälestuste kirjapaneku ajal polnud ju nende teemade valdkonnas midagi vähegi mõistliku lugeda. Samuti pole mingit tähtsust mõningatel raamatutes esinevatel faktivigadel, nagu näiteks tsaari tütarde arv (lk. 90), või

Vene impeeriumi hukk

Arnold Susi

427 lk, kõva köide

ilmunud

Sõdur

Preisimaalt

Kaitselahingud

Ida-Preisimaal

1945. a ning

sõjavangielu Eestis

ja Venemaal

Rudi Mallas

136 lk, kõva köide

Noore sõduri mälestused kaitselahingutest 1945. aasta alguses Ida-Preisimaal, tsiviilelanike põgenemisest, vangilangemisest Punaarmeele ning elust sõjavangina okupeeritud Eestis ja Siberis kuni tagasipöördumiseni kodumaale. Autorist, Ida-Preisimaal taluniku pojast, sai Teise maailmasõja lõpus, aastal 1945 otsene osaline suure sõjas. Ta oli sel ajal kõigest 17-aastane. Noore poisina pidi ta saatuselt osa saama sõjakoledest, mis ühtviisi puudutasid nii rindevõitlejaid kui ka tsiviilisiikuid. Punaarmee hirmuteod 1944. aasta sügisel Ida-Preisi külas Nemmersdorffis ja mujal vallandasid hiiglasliku tsiviilelanike põgenike voolu.

Rüütl tuli neljatorulise õhutõrjesuurtükiga kaitses põhiliselt sõjapõgenike teid Vene liihunklenderite eest, kes madallennul põgenikekolonone ründasid. Ka tuli tal osaleda kaitselahingutes Heiligenbeili linna juures, mis oli Punaarmeele viimane takistus teel Königsbergi peale. Väeüksus, kuhu ta kuulus, jäi kotti. Tema vangilangemisel karjusid punaarmeeleasad oma komandõrile: „Lase ta maha!“ Rudi õnneks jäeti ta siiski ellu.

Edasi tuli tal läbi teha ränkaskrevangipõli okupeeritud Eestis ja Venemaal. Teda vaevasid pidevalt koduigatsus, nälga ja külm. Peale kolmeaastangvistist õnnestus tal kodumaale omaste juurde tagasi pöörduda.

Võsu rahvas ja tema lugu

Mari-Anne Heljas

198 lk

kõva köide

„Võsu rahvas ja tema lugu“ on Soome lahe äärsel rannaküla (nüüd aleviku) arengulugu läbi sajandite. Käsitletud on Võsu esmaainimist, orjuseaega, talude päri-seksostmist, randlase vaba ranna talupojaseisusesse jõudmist, elu Võsul Eesti iseseisvusaastatel, okupatsioonidest ja selle tagajärgedest Võsu rannarahvale.

Antakse ülevaade erinevatest suguvõsadest ja isikutest talude ja aleviku kinnistute kaupa. Lähema vaatluse alla tulevad ka ühiskondlikud asutused – postiteenus, koolid, kauplused jne.

Käsitletakse seltsitegevust, räägitakse tähtsamatest üritustest ja Võsu inimestega juhtunud markantsematest juhtumitest. Raamat on varustatud rikkaliku pildimaterjaliga.

Kadunud sajandite jälgedes

Otsimismäng

Tallinna

Vanalinnas.

Leini Jürisaar

48 lk

kõva köide

eesti, inglise, saksa, vene keeles Tallinna vanalinn on erakordne koht, millel on meie kõigile palju jutustada. Sellesse raamatusse on kogutud lood, mis tutvustavad vanalinna kõige suuremaid, pike-maid, vanemaid, ilusamaid ning muid teistest lüüsemajad ja vaatamisväärsusi. Mõnetunnise matka käigus mööda kadunud sajandite jälgi satute paikadesse, mis on ainulaadsed Eestis, Euroopas või koguni terves maailmas. „Kadunud sajandite jälgedes“ ei

pretendeeri kohale ajalooõpetlaste lugemislaual. See raamat on mõeldud hoiu äratamiseks vanalinna ning selle ajaloo vastu neis inimestes, kellel ei ole aega ega tahtmist paljusid erinevaid vanalinnaaemalisi raamatuid uurida, kuid kes soovivad siiski teada saada, miks üks või teine koht ajaloo- ja kultuuripärandina oluline on. Lisaks fakkilistele teadmistele leiavad nad siit mitmeid teke- ja kummituslugusid, mis vana linna loo veelgi põnevamaks muudavad.

Teadasaamist ja õppimist toetavad mõeldud peamurdmist pakkuvad ülesanded, mida otsimismängus vaatlusi tehhes lahendada tuleb.

Raamat sobib nii lastele kui täiskasvanutele, eriti hästi aga lastele koos täiskasvanutega. Kui teil õnne on, leiate üles ka vanalinna salapärase Vae, mis on teda paljude sajandite jooksul kaitsnud ning inimesi ikka ja jälle sinna tagasi toob.

Enn Tarto võitlus puudutab igat eestlast

Keeldumise peale tuli pakkumine emigreeruda Rootsi – Enn Tarto keeldus ka sellest.

Kohtumine emaga Patarei vanglas („läbi kahekordse klaasi nägime teineteist ja saime telefoni teel rääkida“) on käesoleva raamatu ja ka Andres Söödi filmi kõige tähendusrikkam koht. Ema ütleb: „Enn, pea vastu! Ära kirjuta mingit armuandmispalvet! Kurjuse riigi ajad on varsti läbi!“

Mõtlevaid dokumendikogu

Enn Tarto pidas vastu ja kurjuse riigi aeg saigi läbi. Nüüd, 20 aastat hiljem on meil käes see raamat. Me ei peaks teda võtma vaid kui ajalooliste dokumentide, kõnede kogu (enamikus pärinevad need laulva revolutsiooni järgsest ajavahemikust). Lapsevanematena peaksime panema selle oma lastele, tänastele

Enn Tarto

Kõikumatus usus ja vankumatus tahtes

Kirjutusi ja sõnavõtte 1989–2008

Enn Tarto

354 lk, kõva köide

Traadi õndsusele pürgimise lugu

Ligemale pool sajandit on nii proaisti, luuletaja kui tõlkijana eesti kirjandusilma mõjutanud Mats Traat. Tema enam kui 30 aasta jooksul ilmunud jõgiromaan „Minge üles mägedele” on jõudnud viimase, 12. jaoni – „Õelate lamp” –, mis Ilmamaa väljaandes ilmub iseseisvalt ja esmatrükis koguteose 4. köitena.

Mats Traat on olnud eesti kirjanduses järjekindel ja isepäine tegija, ajanud oma asja, laskmata end segada ühiskonnas ja kirjanduses parasjagu valitsevatest trendidest ja kriitikute arvamusest.

Kirjaniku maalähedus ja sügavus

Mats Traadi loomingut iseloomustab ideelis-kunstiline terviklikkus. Traadilikul maailmal on kaugelt rohkem sidust ja püsivust, kui see ilukirjanduse puhul tavaline on. Ta kujutab eestlaste saatust eelkõige külaühiskonna ajaloo kaudu, jäädvustades inimese teisenemist muutuvas ajas. Seejuures pakub ta pilte ja inimesi, mis tuletavad meelde, et meie mälulised suhted oma minevikuga on kehvapoolsed.

Traat kirjutab sellest kõige tähtsamast, millest ajalugu sageli vaikib. Tema loomingu missioon on protest argimadaluse vastu, inimese äratamine vaimsele elule. Rahvuslikku dimensiooni võimendab etnograafiline aines ja ka murdekee.

„Minge üles mägedele” on traditsioonilise eluviisi öitsengu lõppfaasi ning selle pika vinduva hääbumise ja ühtlasi krampliku eluspüsümise lugu. Suurteost iseloomustavateks märksõnadeks sobivad maalähedus, realism ja sügavus. Väga oluline trump jõgiromaanis on paigalisus, oluliseks väärtuseks tuleb pidada ka kujutatud kiireid muutusi, mis eesti talupoja ümber ja tema endaga ühe inimese jooksul toimusid ning inimeste enda ajast ja ajavapustustest tingitud muutumise vahendamist.

Mats Traati on tihti võrreldud A. H. Tammsaarega, kuid erinevalt Tammsaarest jätab Traat oma romaani keskseks tegelaseks taluperemehe ega vii põhitegevust haritlaste sekka.

FOTO MART TRUMMAL

Kõike on kujutatud järjepidevuses, ilma pikemate hüpete, katkestuseta.

Fiktsiooni ja ajaloo põiming

Mats Traati on tihti võrreldud A. H. Tammsaarega, kuid erinevalt Tammsaarest jätab Traat oma romaani keskseks tegelaseks taluperemehe ega vii põhitegevust haritlaste sekka. Tegevus kulgeb müütilisest ajast, milles elab peremees Hind, argisemas (peremees Hendrik). Autor on kokku põiminud fiktsiooni ja ajaloo, kirjakeele ja Tartu murde ning eraelulise ja ühiskondliku plaani, moodustades nõnda panorama Põhja-Liivimaa elust 19. sajandi lõpul ja

20. sajandi esimesel poolel. Neljas köide annab melanchoolse lõppakordi Hendrik Susi ja tema perekonna tegemistele Palanumäe talus. Aeg ja ruum on olulised. Läbi ärkamis- ja venestusaja, Esimese maailmasõja ja Vabadussõja, vabariigi tõusu ja majandusliku languse on jõutud Teise maailmasõjani, ruum liigub Tsirgusilma ja Tallinna vahet, teeb koos Lembituga kaasa ka sõjatee Saksa sõdurimundris. Lembit saabki jutustaja silmadeks väljaspool Palanumäed.

Talu enese kitsastes oludes saab peamiseks nägijaks ja kuuljaks Hendriku ja Helmi poeg Hind. Hendrikust, kord kärsitust noormehest, on saanud

talumahe ja poegade pärast muretses jonnakas, vahel isegi kiuslik vanamees. Kuid ikka loodab ta maale, teeb tööd oma talus, sest teisiti ei ole võimalik. „Minge üles mägedele” on eesti rahva õndsusele pürgimise lugu.

Minge üles mägedele

4. köide
Mats Traat
704 lk, kõva köide

Minge üles mägedele

1. köide
Mats Traat
904 lk, kõva köide

Esimeses köites on Palanumäe-tšukli eellugu „Puud olid, puud olid hellad velled”, mis pole seni tšukli üldpealkirja all ilmunud, kuigi sinna kahtlemata kuulub. Lisaks romaanid „Võim”, „Vald”, „Aja pilkaja välja” ja „Must sõda”. Tegevus algab 19. sajandi keskel ning jõuab 1905. aastasse – usuvahetuse, aadete ja venestusaja kaudu revolutsiooni aega.

Minge üles mägedele

2. köide
Mats Traat
936 lk, kõva köide
Teise köitesse kuuluvad 4 romaani – „Umbne suvi”, „Metsaline näitab enast”, „Peremees võtab naise” ning „Muld lõhnab” –, mis viivad 1914. aasta äikese-eelse raskusega suvest, mis rõhub nii taluperemehe kui ka Euroopa poliitilist maastikku, üle sõjavägede rahuni – Vabadussõja lõpuni.

Minge üles mägedele

3. köide
Mats Traat
808 lk, kõva köide
Noore Eesti Vabariigi algusaastad, süvenev majanduskriis ning lõpuks vabadussõjalaste liikumine on märksõnad, mis saadavad kolmandas köites ilmutavaid jagusid „Valge lind”, „Haamri all” ja „Naised ja pojad”, neist viimane ilmub raamatuna esmakordselt (varem ilmunud ajakirjas „Looming”).

Eesti Ajalugu: ta tuleb siiski!

Lõpuks ometi ilmub kaunistest kaua tehtud kaadremilise „Eesti ajaloo” V köide. Meenutame eelmiste köidete lugu. Pärast seda, kui eelmisel, sõjaajal Eesti Vabariigi ajal jõuti välja anda kolm köidet, jäi see teos pooleli. Tookord kulus kolme köite väljaandmiseks viis-kuus aastat (1935, 1937, 1940), nende sisu jõudis järjega Rootsi ja Poola ajani.

Uuel Eesti ajal otsustati katkemise kohalt edasi minna ja eelmistele veel kolm köidet lisada. Pärastsõjaaegne neljas köide („Põhjasõjast pärisorjuse kaotamiseni”, kolm autorit) ilmus 2003. ja kuues köide („Vabadussõjast taasiseseisvumiseni”, kümme autorit) 2005. aastal.

„Eesti ajalugu” V

Ilmuviies köide alapealkirjaga „Pärisorjuse kaotamisest Vabadussõjani”, mida kirjutati kokku kaua ja järeleandmatu hoolega, täidab lünga nende vahel. Autoreid on kümme: Andres Andresen, Ea Jansen, Toomas Karjäär, Mart Laar, Mati Laur, Lea Lep-

pik, Aadu Must, Tiit Rosenberg, Tõnu Tannberg, Sulev Vahtre.

Peatükkideks liigendumine on rohkem temaatiline kui kronoloogiline. Teemadeks on, kui pealkirju veidi kokku suruda, Balti provintside õigus ja va-

litsemine; rahvastik ja ränne; lindpriiuse ajajärk; sotsiaalne käärimine; reformid, omandisuhted, põllumajandus, tööstus, kaubandus, linnastumine, ärkamisaeg, venestamine, haridus, kirik, kultuur, revolutsioonid... Teksti täiendavad pildid, kaardid, bibliograafia, isiku- ja kohanimeloend.

Hiljemalt käesoleva aasta maikuus ootab kõiki ajaloo huvilisi trükisoe mahul üle 500-leheküljeline „Eesti ajalugu. V, Pärisorjuse kaotamisest Vabadussõjani”.

Järgnevalt kirjutatakse „esimesed köited” uuesti, neist kolmas osa on kuuldavasti varsti valmimas.

„Eesti ajalugu” IV ja VI

Eesti ajaloo põhikandjateks on olnud põlisrahvas, kuid autorid on seadnud eesmärgiks jälgida mitte ainult eesti

rahva, vaid kõigi meie maal elanud rahvaste ning võimude käekäiku, mis kõik kokku moodustab Eesti ajaloo. Väike maalapp Läänemere rannikul ei olnud maailma keskpunkt, aga ta oli üks osa maailmast, kus toimunud on püütud mõtestada laialt üldajaloolisel taustal, tuues esile nii väljastpoolt meie maale tulnud mõjustusi kui ka siinsete sündmuste mõju teistele.

Neljandas köites käsitletav ajajärk hõlmab sada kakskümmend aastat Eesti ajaloost – Põhjasõja algusest kuni eestlaste vabanemiseni pärisorjusest. Lugejateni jõuab mahukaim 18. sajandi ja 19. sajandi alguse ülevaade, mis nii eesti- kui võõrkeelsetes ajaloo üldkäsitlustes seni on avaldatud. Põhiosade pealkirjad: Võimuvahetus. Valitsemine. Rahvastik ja majandus. Vaimuelu.

Kuuenda köite põhiosade pealkirjad on Iseseisev Eesti 1918–1939. Omariikluse häving 1939–1944. Annekteeritud Eesti 1944–1991. Neile järgneb Taasiseseisvunud Eesti. Sündmuste kroonika.

Mõlemas köites on rohkelt pildimaterjali, kaarte, bibliograafia, isiku- ja kohanimedeloend.

Kuldnokk kõnnib

Paul-Erik Rummo
sari „Eesti mõttelugu”
608 lk, kõva köide
ümbrisega

Paul-Erik Rummo „Kuldnokk kõnnib” avab 2010. aasta „Eesti mõtteloo” raamatutarja ja on hea sissejuhatus lugemisaastasse. Luuletaja, praegu küll rohkem teada-tuntud poliitik ja Riigikogu liikme raamat „jooksvast kirjandusest” hõlmab ajavahemikku 1964–2009. Autori sõnu kasutades leiab lugeja siit kõigepealt retsensioone raamatule 1964. aastast alates. Sellele järgneb sületäis jutte niisuguste autorite kohta, kelle juurde Rummo samade kümnendite sees sagedamalt tagasi on pöördunud.

Pisut pikemaid või siis mingil moel põhimõttelisemaid palasid, mis on kirjutatud ühel või teisel puhul, esitab sari „Pikemalt”. Üldisemaid mõtisklusi luule kohta pakub sari „Luule on olemas”. Viimane sari, „Väljajuhatus Balti eeleagiaist”, kajastab omal moel seda murrangu ja tagasivaatamise aega, mis saabus koos riikluse taastamise ja maailmapildi avardumisega. Paul-Erik Rummo elutunne pole kultuuriheeroslikult kitsas, vaid avaralt eluline. Noorena väitis ta, et kultuur on looduse jätk meis enestes; kultuur on inimkontaktide süsteem; ühiskond, mille liikmete vahel on sidemed lünklikud, ei saa luua terviklikku kultuuri; aga kirjandus on seesama mis ühiskond, kultuur, ainult tõlgituna sõnade ja kirjamärkide keelde.

